КПСС-эй ХҮТЭЛБЭРИ ДОРО коммунизмын илалта тээшэ!

БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№246 (10000) | 1962 оной октябриин 17, среда | Сэн 2 мүнгэн

СССР-эй ЦСУ-гэй МЭДЭЭСЭЛ

[КПСС]-эй XXII съездын түүхэтэ [шиидхэ]бэринүүдые бодотоор бэе[лүүлхын] түлөө советскэ промыш[ленностиин] хүдэлмэрилэгшэд сэхэ [зүрхөөр] тэмсэжэ, 3-дахи кварталай, [промыш]ленна продукци гаргаха энэ [жэлэй] үнгэрһэн 9 һарын түсэбые [...] дүүргэбэ. СССР-эй Министр[нүүдэ]й Соведэй дэргэдэхи Түбэй [статис]тическэ управлени энээн ту[хай мэдээ]сэнэ.

[Үнгэрһэн жэлэй] доной энэ үеынхитэй са[сууха]да, промышленна үйлэдбэ[риин] хэмжээн 9 һарын туршада 9,5 [процен]тээр ехэдхэгдэбэ. Бухы союзна [республи]кануудай промышленна про[дукци] бүхыдэнь гаргаха, олонхи [зүйлэй] продукци гаргаха 9 һарын[түсэ]бэ үлүүлэн дүүргэбэ. Туркме[нэй] ССР 9 һарынгаа түсэб дүүр[гээгүй] байна. Гэхэтэй хамта Туркме[нэй] ССР, Азербайджанай ССР, Кир[гизэй] ССР 3-дахи кварталай түсэ[бөө] дүүргээгүй байшоо.

[...] продукци гаргаха түсэбөө [...] совнархозууд дүүргээгүй бай[на]. Харин Калининградска, Ар[хангель]ска, Липецкэ, Целиннэ сов[нархозууд] продукци бүхыдэнь гар[гаха] [9] һарын түсэб дүүргэбэгүй.

[Про]мышленностиин тон шухала [продукци] гаргалга тухай ЦСУ-гэй [мэдээсэл] соо хэлэгдэнэ. 40,9 мил[лион] [тон]но шэрэм, 56,5 миллион [тонно] булад 9 һарын туршада [гаргаг]дaa. Мүн энэ туршада 43,8 [миллион] тонно прокат гаргагдаа, [... ми]ллион тонно түмэрэй руда, [... ми]ллион тонно нефть, 53,5 мил[лиард] кубометр гааз, 387 миллион [тонно] шулуу нүүрһэн, 237 миллиард [киловатт]-час электрын элшэ хүсэн [...] [М]еталл зүһэдэг 131 мянган [станок]уд, 309 мянган ашаанай ав[томашина], автобусууд, 1110 хэһэг [магистра]льна тепловозууд, 958 мил[лион] [тү]хэригэй хүдөө ажахын ма[шинан]уд: 117 мянган тракторай [...], 78,3 мянган тракторай [...]ууд, ороохо таряа хуряаха [мя]нган комбайнууд, кукуруза [хуряаха] 19,5 мянган комбайнууд, [...] хуряадаг 7 мянган комбай[н] [...]с хуряадаг 34,3 мянган [...]уд бүтээгдэһэн байха юм.

Үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ һураггүй ехэ хэмжээнэй барилгын материалнууд, элдэб бүд, оёһон хубсаһа хунар гаргагдаа. 3,7 миллиард дүрбэлжэн метр пумаажан бүд, 350 миллион дүрбэлжэн метр хилгааһан бүд, 576 миллион дүрбэлжэн метр торгон бүд гаргагдаһан байна. 340 миллион паар арһан-гутал фабрикануудай конвейерһээ гараһан байха юм. 7,2 миллиард түхэригэй оёмол хубсаһа хунар бэлдэгдэв.

19,3 миллион хэһэг элдэб янзын час, 3,1 миллион радиоприёмник, радиолонууд, 1,6 миллион телевизорнууд, 613 мянган холодильнигууд бүтээгдэбэ. 2,7 миллион тонно мяхан, 699 мянган тонно малай тоһон, 1,3 миллион тонно ургамалай тоһон абтаба, 4,5 миллион банк консервнууд гаргагдаба.

Үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал, ехэ продукци гаргагдаһан байна. Гэбэшье, шэрэм, булад хайлуулха, автомобилай покрышка хэхэ, турбинануудые, химическэ тухеэрэлгэ, ээрэлгын станогуудые, тракторнуудые бүтээхэ, барилгын модо, мүн бусад зарим продукци гаргаха 9 һарын түсэб дүүргэгдэбэгүй. Предприятинуудта шэнэ тухеэрэлгэ хэрэглэгдэнэ, үйлэдбэриин хүдэлмэри оньһожоруулагдана, автомат тухеэрэлгэнүүдээр хангагдана. Гэбэшье, олон предприятинууд үйлэдбэридэ шэнэ техникэ үшөөл багаар нэбтэрүүлнэ, тухеэрэлгэнүүдые һайжаруулхын, технологиие нарижуулхын зорилгоор бухы арга боломжонуудаа хэрэглэнэгүй.

Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, продукциин өөрынь үные хямдаруулха түсэб 9 һарын туршада дүүргэгдэбэ. Үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, ажалай бүтээсэ 6 процентээр дээшэлһэн байна. Уридшалан гаргагдаһан мэдээнэй ёһоор, предприятинуудай олзо 18 процентээр ехэдхэгдэһэн байна. Гэхэ зуура олон предприятинууд, хэды совнархозууд ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, үнэ сэн хямдаруулха, нөөсэ хэхэ даабаринуудаа дүүргээгүй.

(ТАСС).

ТАСС-ай мэдээсэл

[Т]АСС-ай урдань мэдээсэһээр, 1960 оной январь, июль һарада, [1961 оной] сентябрь, октябрь һарада замбуулин дайдын тухеэрэлгэнүү[д абаад] гараха ехэ хүсэтэй ябуулагша-ракетэнүүд һүүлшын шатагүй[гөөр Сов]етскэ Союзһаа Номгон океан тээшэ табигдаһан юм.

[З]амбуулин дайдые саашадань гүнзэгыгөөр шэнжэлхэ талаар научно-[...], туршалгын-конструкторска хүдэлмэриин түсэбэй ёһоор, совет [...] конструкторнууд замбуулин дайдын тухеэрэлгэнүүдые абажа [ябаха] тухэлэй олон шататай ябуулагша-ракетэнүүдые туршалгада

[...]шахын зорилгоор Номгон океанай хабаатай хоёр район тээшэ [һүүлшын] шатагүй иимэ ракетэнүүд табигдаха юм. Табигдаха газарай [координат]уудынь иимэ:

1-дэхи район

Хойто широта	Баруун долгота
[...] 52 мин. 00 сек.	165 градус 25 мин. 00 сек.
[...] 10 мин. 00 сек.	164 градус 36 мин. 30 сек.
[...] 21 мин. 30 сек.	166 градус 16 мин. 30 сек.
[...] 07 мин. 00 сек.	167 градус 08 мин. 00 сек.

2-дохи район

Хойто широта	Зүүн долгота
[...] 38 мин. 00 сек.	176 градус 58 мин. 00 сек.
[...] 40 мин. 00 сек.	171 градус 10 мин. 00 сек.
[...] 28 мин. 00 сек.	173 градус 03 мин. 00 сек.
[...] 25 мин. 00 сек.	177 градус 45 мин. 00 сек.

[...]лгын шухала аппаратуратай Советскэ флодой тусхай судна[нууд] [ябуу]лагша-ракетэнүүдэй һүүлшые шатын унаха газарта тусхай [...]нүүдые хэхээр эльгээгдэбэ.

[1962] оной октябриин 16-һаа ноябриин 30 хүрэтэр ракетэнүүдые [табиха]хараалагдана.

[Номг]он океан тээшэ ябуулагша-ракетэнүүдые табихада, далайгаар [ба] самолёдоор ниидэжэ ябаһан хүнүүдэй аюулгүй байхые хангаха [...] Тиимэһээ судна[нуудай], самолёдуудай заагдаһан энэ болзорто [ябуула]гша-ракетэнүүдэй һүүлшын шатануудай унаха газарта ябаха[гүй] [...]нуудай правительствануудта Советскэ Союзай правительство [...] хүгэжэ мэдүүлхээр ТАСС тушаагдаба. Тусхай координатуудаар [за]ағдаһон Номгон океанай хабаатай районууд агаарта ниидэдэг [онго]нуудай капитануудта, самолёдуудай командирнуудта тусхай [...] заабари үгэг лэ гээд Советскэ Союзай правительство гуйна.

В. И. Ленин

АЖАЛАЙМНАЙ НЭГЭ ЖЭЛЭЙ ДҮН

А. ДАВЫДОВ, Буряадай совнархозой түрүүлэгшэ, КПСС-эй XXII съездын делегат

[Кремлёо]ой ордон соо манай [пар]тиин XXII съездын нээгдэһэн үдэрһөө хойшо бүтэн жэл үнгэрбэ. Энэ сагай туршада манай [...] ехэхэн [...] [болобо]. Хэдэн олон мянган тонно [металл], нүүрһэн, нефть, [...] коммунизмын материально-техническэ [...] [...] хараата зорюулагдаа.

[...] замбуулин [...] [...] манай ороной [...] [...] гэршэлэн харуулна.

[...] үри ехэ юумэ [...] ёһотой байнабди. Советскэ Союзай промышленна үйлэдбэриин хэмжээн 1980 он хүрэтэр зургаа дахин [...] [...] ехэ болгохо гэжэ партиин Программа хараална.

[...] ехэ [...] [рес]публикэ бүхэнэй, район бүхэнэй [...] [...], [...] Манай арадай ажахын Советтэ мэдэлтэй предприятинуудай, барилганууд болон организацинуудай ажалшад өөһэдынгөө харюусалгые һайнаар ойлгожо, партиин

XXII съездын [...] [...] [...] ажалаа [...] байжаруулаа. Бухы продукци бүтээхэ юһэн һарын түсэб 102 процент дүүргэгдэбэ, [...] жэлэй тусхайта үеынхитэй сасуулхада 11 процентээр ехэ болоо. [...] машина бүтээлгын промышленностиин Управлени нёдондонойхоо орхёор 45 процентээр ехэ продукци бүтээн гаргаба. Совнархозой промышленностьдо ажаллагшад [...] соо ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө үлүүлэн дүүргэжэ, үнгэрэгшэ жэлэйхитэй сасуулхада 6 процент [...] [...] түйрбэ.

[...] 83 мянган тонно нүүрһэн абтаа, хэдэн миллион киловатт-час электроэнерги, 10 мянга гаран тонно цемент үйлэдбэрилэгдөө. Тэрэшэлэн шифер, шэл түсэбһөө гадуур нилээд ехээр бүтээгдэһэн байна.

Энэ жэлдэ манай промышленностьдо [...] зүйлэй юумэнүүд бүтээгдэдэг болоо.

Үйлэдбэриин [...] [...]дые [...], предприятинуудые шэнэдхэн байгуулха, үйлэдбэриие оньһожо[ру]улха, түрүү технологи нэбтэрүүлхэ талаар нилээд ехэ хүдэлмэри хэгдэбэ. [...] оньһожоруулагдамал 11 шэнэ үйлэдбэри [...], [...] олон технологическэ тухеэрэлгэнүүд шэнэдхэн һайжаруулагдаба.

Тимлюйн цемент-шиферэй заводой [...] пеэшэнүүдые [...] бүрин шэнэдхэгдэбэ. [...] хүдэлмэри богонихон болзор соо бү[тээг]дээ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Иисэнэ манай цемент үйлэдбэриин [...] [...] [...] харуулжа байна. [...] [...] хүдэлдэг хуушан хоёр драга электрын хүсөөр хүдэлдэг болгожо, бүтээсэень 18 процентээр дээшэлүүлбэ.

Үйлэдбэриие автоматизацилха талаар үргэн ехэ хүдэлмэри ябуулагдана.

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта)

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Буряадай АССР-эй культурын габьяата хүдэлмэрилэгшэ гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ нүхэр Ц. Ц. Цибудеевтэ олгохо тухай

Буряадай совет хэблэлые хүгжөөлгэдэ габьяатай байһанайнь түлөө, «Буряад үнэн» газетын 10.000-дахи номерой гараһантай дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй культурын габьяата хүдэлмэрилэгшэ гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ «Буряад үнэн» газетын редактор **Циден Цибудеевич Цибудеевтэ** олгохо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо М. ЗАВГОРОДНЯЯ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь Ч. ДОРЖИЕВ.

Улаан-Үдэ хото. Соведүүдэй байшан.
1962 оной октябриин 16.

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын Верховно Соведэй Президиумэй Указ

„Буряад Үнэн" газетын редакциин хүдэлмэрилэгшэдые, хүдөө бэшэгшэдые, республикын полиграфиин хүдэлмэрилэгшэдые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

«Буряад үнэн» газетын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһанайнь түлөө, тэрэнэй 10.000-дахи номерой гараһантай дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха гэбэл:

1. **Ванчикова Ханда Ванчиковнае** — «Буряад үнэн» газетын корректорые.
2. **Данзанов Галан Данзановичые**—«Буряад үнэн» газетын оршуулгашые.
3. **Доржиев Цырен-Даши Доржиевичые** — хүдөө бэшэгшые, Мухар-Шэбэрэй аймагай «Эрдэм» совхозой директорые.
4. **Дугаров Цыбан-Доржо Найдановичые**—«Буряад үнэн» газетын бэшэгэй таһаг даагшые.
5. **Жамбалов Борис Андрияновичые** — «Буряад үнэн» газетын корреспондентые.
6. **Жугдурова [...] Жугдуровнае** — «Буряад үнэн» газетын [пропаганды]н таһаг даагшые.
7. **Мясников Василий Васильевичые** — Буряадай АССР-эй Культурын Министерствын хэблэлэй болон полиграфиин промышленностиин таһагай главна инженерые.
8. **Ранжуров Эрдэни Будаевичые** — хүдөө бэшэгшые, Хяагтын аймагай Хүдэриин совхозой экономистые.
9. **Старикова Федосия Константиновнае** — республиканска типографиин линотиписткые.
10. **Субанов Цырен Сыреторовичые**— «Буряад үнэн» газетын партийна ажабайдалай таһаг даагшые.
11. **Цыбиков Рабдан Цыбиковичые** — «Буряад үнэн» газетын культура болон һургуулиин таһаг даагшые.
12. **Цыдендамбаев Чимит Цыдендамбаевичые** — уран зохёолшые.
13. **Цыдыпов Цымжит Цыдыповичые** — «Буряад үнэн» газетэ гаргагшые.
14. **Шагдаров Лубсандоржо Шагдаровичые** — штатнабэшэ таһагай гэшүүн, СССР-эй наукануудай академиин Сибириин таһагай харьяата Буряадай комплексно эрдэм шэнжэлэлгын институдай ахалагша научна сотруднигые.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо М. ЗАВГОРОДНЯЯ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь Ч. ДОРЖИЕВ.

Улаан-Үдэ хото. Соведүүдэй байшан.
1962 оной октябриин 16.

ФИНЛЯНДИИН РЕСПУБЛИКЫН ПРЕЗИДЕНТ МОСКВА ЕРЭБЭ

Финляндиин Республикын президент Урхо К. Кекконен [...] Крымэй [...] октябриин 15-да Москва [...] ерэбэ. Внуково аэродромдо Финляндиин [...] Советскэ [...] [...] угтажа байба. Н. С. Хрущев һамгатаяа, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо Н. Байрамов, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшонор В. В. Кузнецов, А. Л. Орлов, СССР-эй МИД-эй харюусалгатай хүдэлмэрилэгшэд, Финляндиин посольствын дипломатическа хүдэлмэрилэгшэд болон бусад Урхо К. Кекконениие, тэрэнэй һамгые угтаба.

(ТАСС).

Н. С. Хрущев Урхо К. Кекконентэй хөөрэлдэбэ

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев Финляндиин Республикын президент Урхо К. Кекконентэй октябриин 15-да Кремльдэ уулзаа.

Н. С. Хрущев Урхо К. Кекконен хоёр хөөрэлдэбэ. Үгэеэ ойлголсолгын, хани халуун оршон байдалда энэ хөөрэлдөөниинь үнгэрһэн байна.

(ТАСС).

КПСС-эй XXII СЪЕЗДЫН ТҮҮХЭТЭ

* * *

Хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин хэмжээ улам дээшэлүүлхэ

К. ПРОДАЙВОДА,
КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой секретарь, КПСС-эй XXII съездын делегат

Советскэ Союзай Коммунис партиин түүхэтэ XXII съездын болоһонһоо хойшо жэл үнгэрбэ. Городой партийна организациин коммунистнууд энэ үе соо съездын шиидхэбэриие, Коммунис партиин шэнэ Программые бодотоор бэелүүлхэ талаар Улаан-Удэ городой бүхы ажалшадай зохёон байгуулхы ажал эрхилһэн байна.

Парти үргэн дэлисэтэйгээр коммунизм байгуулхын түлөө бүтэдэ арадай тэмсэл дэлгэрүүлээ. Энээнтэй хамта коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха, ниитын коммунис харилсаануудые бии болгохо, шэнэ хүнүүдые хүмүүжүүлхэ гэһэн гурбан ехэ зорилго шиидхэнэ.

Эдээниие бэелүүлхэ хэрэгтэ соёл сурталай хүдэлмэри ехэ үүргэтэй. Тиимэһээ энэ үе соо городой партийна организациин эрхилжэ байгаа соёл сурталай хүдэлмэри тухай онсолон тэмдэглэлтэй. «Ажалшадые, нэн түрүүн залуу үетэниие, коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ асуудал хадаа партийна организаци бүхэнэй, совет олониитын ажал ябуулгын гол анхаралда байха ёһотой гэжэ коммунизм байгуулгын хэрэг эрилтэ хэнэ» гээд КПСС-эй XXII съездын резолюци дотор хэлэгдэнэ.

Энэ эрилтые хүтэлбэри болгон, партийна эхин организацинууд, районуудай ба городской комитедүүд соёл сурталай, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри улам һайжаруулха гэжэ оролдоһон байна. Партиин XXII съездын шиидхэбэринүүдые, КПСС-эй шэнэ Программа олониитэдэ ойлгуулха хүдэлмэридэ 1200 пропагандистнар, хэдэн зуун лекторнууд, элидхэлшэд ба агитаторнууд хабаадуулагдаа. Эдэ түүхэтэ шиидхэбэринүүдые хүн зоной олоороо шудалха дуратай байһые үнгэрэгшэ жэлэй партийна һуралсал гэршэлбэ. Кружок, семинарнуудта 29 мянган хүн һураа.

Политическэ эрдэмээ дээшэлүүлхэ дуратайшуулай улам олошорһые энэ жэлэй һуралсал харуулба. Мүнөө жэлдэ 32 мянган коммунистнар ба партийнабэшэ эдэбхитэд съездын материалые улам гүнзэгыгөөр шудалхань. Паровозо-вагонно заводой, нарин сэмбын фабрикын, модоной заводой, вагонно депо болон бэшэ коллективүүдэй олонхи хүдэлмэришэд ямар нэгэн һуралсалда хабаадуулагданхай. Вагонно депогой хүдэлмэришэд коммунис ажалай предприятиин нэрэ зэргын түлөө тэмсэжэ байна. Эндэхи хүдэлмэришэд, инженернүүд, технигүүдэй 90 процентнь кружок ба семинарнуудта, хүдэлмэришэн залуушуулай һургуулида, институт ба техникумүүдтэ һуралсана.

Политическэ һуралсалай шэнэ жэлдэ хүнүүд эдэбхитэйгээр хэшээлдэ хандана гэжэ түрүүшын дүн харуулна. Илангаяа залуушуул олоороо һуралсана. Хэрбээ нёдондо 4 мянгаад залуушуул хүдэлмэришэн залуушуулай һургуулида һурадаг байгаа һаа, мүнөө жэлдэ 5 мянга гаран хүн һурана.

Мүнөө жэлдэ городтомнай шэнэ дээдэ һургуули—технологическа институт нээгдээ, транспортын инженернүүдэй Новосибирскэ институдай һуралсалай консультационно пункт бии болонхой. Үдэрэй, үдэшын элдэб техникумүүдтэ олон хүн һурана. Городой техникумүүд ба дээдэ һургуулинуудта һурадаг студентнэрэй тоо 30 процентээр олошороо гэхэ гү, али 18100 хүн болоо.

Ажалшадай дунда лекци олоор уншадаг болоһон ушар соёл сурталай хүдэлмэриин улам һайжаржа байһые харуулна. Үнгэрэгшэ жэл соо городой ажалшадта 12,5 мянган лекци уншагдаа гэхэ гү, али долоон жэлэй түрүүшын жэлэйхиһээ хоёр дахин олон болоно. Ондоогоор хэлэхэдэ коллектив бүхэндэ һара соо 1-2 дахин лекци уншагдана. Эндэ һаяхан партиин горком лекционно пропаганда һайжаруулха зорилгоор хүтэлбэрилэгшэ бүхэнэй лекци, элидхэл хэхэ үдэр недели бүхэндэ тогтоогоо. Үнгэрэгшэ һара соо городой болон районуудай организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд зуу гаран элидхэл, лекци хэһэн байна. Иимэ уулзалга ажалшадай эрилтэ элирүүлнэ, тэдэниие хангаха хэмжээнүүдые абахада туһатай.

Соёл сурталай, хүмүүжэл болбосоролой хүдэлмэридэ шэнэ шэнэ арга метод мүндэлэн гарана. Зунай сагта ажалшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха зургаан агитталмайнууд бии болонхой. Город соо 62 иимэ талмай бии юм. Энээнэй ашаар городой захаар байдаг ажалшадай дунда хүмүүжүүлхы хүдэлмэри ябуулагдадаг болонхой.

Хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдые хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ хабаадуулха, тэдэнэй үүргэ дээшэлүүлхын тула городой партийна организаци ехэ һаналаа табидаг болоо. Паровозо-вагонно заводой олон цехүүдтэ, локомотивна деподо, «Электромашина» заводто цехүүдэй начальнигуудһаа, мастернуудһаа түсэбтэ даабаринуудые дүүргэлтэһээ гадна, мүн хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин түлөө һурадаг байна. ПВЗ-дэ мастерай үдэр үнгэргэгдэдэг болонхой. Четверг бүхэндэ бүхы цехүүдтэ мастернууд хүдэлмэришэдтэй хөөрэлдөө хэдэг, зарим нүхэдэйнгөө гурим журам тухай хэлсэдэг юм. Хүмүүжүүлгын хүдэлмэри зарим тэды һайжаруулһанай ашаар ажалшадай үүсхэл эдэбхи дээшэлээ, ниитын эмхинүүдтэ эдэбхитэйгээр хабаададаг болоо. Партиин съездһээ хойшонхи үе соо соёл сурталай хүдэлмэридэ эдэбхитэд олоороо хабаададаг болонхой. Партиин райкомуудай, ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй үмэнэ олониитын хүсөөр хүдэлдэг таһагууд, Соведүүд, инструкторнууд бии болоо. Ниитын хүсөөр хүдэлдэг соёлой болон бусад университедүүд, уран зурагай 4 студи, арадай консерватори болон бусад эмхинүүд хүдэлжэ байдаг.

Ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ коммунис ажалай нэрэ зэргын түлөө мүрысөөн ехэ үүргэтэй. Мүнөө хүдэлмэришэдтэй хамта энэ мүрысөөндэ хэдэн зуун врачнууд, багшанар, оюун бэлигтэн, эрдэмтэд хабаадана. Хамтадаа 44 мянган хүн энэ мүрысөөндэ оролсонхой. Коммунис ажалай нэрэ зэргын түлөө мүрысэгшэдэй олошорхо бүри шэнэ шэнэ үүсхэл эдэбхи бадаран гарана. Паровозо-вагонно заводой, «Электромашина» заводой коллективүүдэй, библиотекын институдай үүсхэлээр үйлэдбэриин, байра байдалай культура дээшэлүүлхын түлөө добтолто эхилээ.

Хүмүүжүүлхы, эмхидхэхы хүдэлмэри зохилдуулан ябуулһанай ашаар городой предприятинуудта үйлэдбэри улам нарижуулха, хүндэ хүдэлмэри оньһожоруулха, түхеэрэлгээ шэнэдхэхэ хэрэгтэ ехэ анхарал табигдадаг болоо. Партиин XXII съездһээ хойшонхи жэл соо 500 шахуу шэнэ түхеэрэлгэ үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ, зуу гаран түхеэрэлгэ шэнэлэн заһагдаа. Энэ жэлэй турша соо ухаалан зохёохо дурадхалнууд олоор ороо юм. Эдээниие нэбтэрүүлһэнэй ашаар 2 миллионһоо үлүү түхэриг мүнгэн алмагдаа. Ухаалан зохёохо хүдэлмэридэ 3 мянга гаран хүдэлмэришэд, инженернүүд, технигүүд хабаадана. Городой предприятинууд болон барилгануудта ухаалан зохёогшод нэгэдэжэ, бригаданууд болобо. Манай город соо 75 иимэ бригада бии юм.

Үүсхэл эдэбхи дэлгэрүүлһэнэй, үйлэдбэриие улам нарижуулха хүдэлмэри ябуулһанай ашаар ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, продукци бүтээн гаргаха түсэб үлүүлэн дүүргэгдэнэ. Городой предприятинууд ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө 103 процент дүүргээ. Нёдондо жэлэйхидэ орходоо продукци бүтээн гаргалта 13,5 процентээр ургаа.

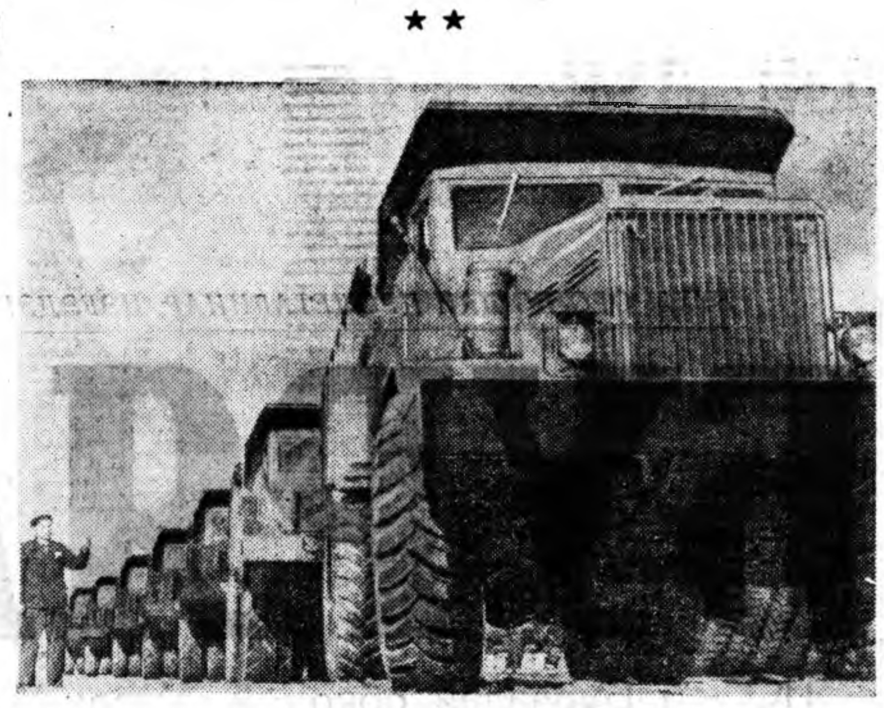
Партиин съездһээ хойшонхи жэл соо городой промышленность шэнэ түхэлэй продукци гаргадаг болоо, үйлэдбэри нарижуулха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ шэнэ шэнэ үүсхэлнүүд гараһан байна. Энэ үе соо электротехническэ промышленностьда болон бусад һалбарида шэнэ продукци гаргагдадаг болоо. «Электромашина» завод үргэдэг кранууды бүтээдэг, «Теплоавтоматика» завод 5 ондоо зүйлэй прибор бүтээдэг болоо.

Паровозо-вагонно заводой коллектив Буряадай гигантые шэнэлэн хубилгаха талаар ехэ хүдэлмэри хэжэ байна. Паровозуудай орондо электровозууд ба тепловозуудые заһабарилдаг болохо. Мүнөө түрүүшын арбаад электровозууд заһабариһаа гаранхай, Сибириин түмэр замда амжалтатайгаар хүдэлжэ байна. Улаан-Үдын локомотивна деподо тепловозуудые ашагладаг болоо.

Партиин XXII съездһээ хойшо үнгэрһэн жэл соо городой предприяти ба барилгын техническэ зэбсэгжэлгэ улам ехэ болоо, үйлэдбэриин культура дээшэлээ, городто 6 шэнэ һургуули ашаглалгада үгтөө, хүүгэдэй эмхи зургаанууд олошороо, шэнэ магазинууд, столовонууд баригдаа, городой ажалшад 2105 шэнэ байра абаа. «Бүхы юумэ хүнэй аша туһада зорюулха» гэһэн Коммунис партиин хүсэл оролдолгын бодотоор бэелжэ байһые эдэ баримтанууд харуулна. Совет хүнүүдэй ажалай эдэбхи үүсхэлэй улам бадаржа, продукци гаргаха даабаряа үлүүлэн дүүргэжэ байһан ушар хадаа партиин энэ анхарал оролдолгодо харюу болоно. Агууехэ Октябриин 45 жэлэй ойн хүндэлэлдэ городой промышленностиин хүдэлмэришэд валова продукци гаргаха 9 һарынгаа түсэб үлүүлэн дүүргээ. Шэлэй заводой хүдэлмэришэд илангаяа ехэ амжалта туйлаа. Эдэнэр 1965 ондо хараалагдаһан хэмжээндэ хүрэбэ. Тус заводой нүхэр Фомин мастертай машинно-ванна цех эрхим һайн үрэ дүн туйлаа. 9 һарынгаа түсэб 116 процент дүүргэнхэй. Шэл эсхэгшэд—эрхим хүдэлмэришэд Аксентьева, Загузин, Сальников гэгшэд түсэбһөө үлүү 40—40 мянган дүрбэлжэн метр шэл отолоо.

Партиин XXII съездын шиидхэбэринүүдые бодотоор бэелүүлхэ талаар ябуулагдажа байгаа хүдэлмэридэ үшөө ехэ дутагдалнууд бии гээшэ. Городой 17 предприяти абаһан уялгаяа дүүргээгүй. Хирпиисын завод, кондитерскэ фабрика, барилгын материалнуудай комбинат болон бусад эдээнэй тоодо ороно. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабаряа 8 предприяти ба барилганууд дүүргээгүй, хүдэлмэридөө голодоһо гаргаха ябадал зайсуулагдаадүй байһаар.

Партийна, профсоюзна, комсомолой организацинууд бии байһан арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэжэ, үйлэдбэриие саашадань нарижуулха, ажалшадай үүсхэл эдэбхи улам хүгжөөхэ хэмжээнүүдые абаха, тиигэжэ коммунизм байгуулгын хамтын хэрэгтэ ажалай үдэр бүхэниие үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхын түлөө тэмсэхэ уялгатай.

Белоруссиин автозаводой бүтээһэн 25 тоннын самосвалнууд ороной олон томо барилганuудта хэрэглэгдэнэ. Белоруссиин автомобиль бүтээгшэд өөрынгөө гаргадаг продукциие улам нарижуулна. Мүнөө үедэ конструкторнууд 27-һоо 110 тонно хүрэтэр ашаа даадаг самосвалнуудые ухаалан зохёожо байнхай.

ТАСС-ай фотохронико.

Ш. НИМБУЕВ

Нарандал яларба...

Һайхан сагаан
Һарадал толорбо,
Һаяхан мандаһан
Нарандал яларба,
Түрэл партиимнай
Түүхэтэ Программа,
Арадай жаргал
Арьбадхаха Программа.

Хамтынгаа хүсөөр,
Хамтынгаа ажалаар
Хорин жэл соо
Коммунизм байгуулхаар
Хормойгоо шуужа,
Хамсыгаа шамажа,
Хам ороод,
Аһан шадалаараа
Ажаллажа байналди.
Хорин жэлые
Хоног, һараар
Хороожо эхилээд,

Коммунизмын ордоной
Хормой һууриие
Табсан табсангаар
Табижа эхилээд,
Хүсэ зоригоо
Хүбшэлэн эршэлээд,
Хурса нюдөөр
Холые шэртээд,
Дали жэгүүрээ
Даамайгаар дэлин,
Дам саашаа
Дабшажа ябаналди.

Ажал хүдэлмэрээ,
Арга шадабаряа
Алмаздал толоруулан,
Алтандал яларуулан,
Улаан тугаа
Урдаа дулэтүүлэн,
Улам улам
Урагшаа дабшая!

ХЭЛЭҺЭН ҮГЭДӨӨ ХҮРЭНЭ

Нарһатын совхозой суута комбайнер Николай Михайлович Виноградов партиин XXII съездһээ бусажа ерээд, үргэн уужам Яруунынгаа аймагые ото һэтэ ябажа, нютагайнгаа хүн зондо түүхэтэ съезд тухай хөөрэхэдөө, ажалай шэнэ амжалтада нүхэдөө уряалһан, хүсэ шадалаа гамнангүй хүдэлхэб гэжэ үгэеэ үгэһэн юм. Хэлэһэн үгэдөө ходо эзэн байдаг хүндэтэ Николай Михайлович жарандаа дүтэлжэ ябаашье һаа, залуу шииираг хүбүүдые холо ахижа, ургаса хуряалгада түрүүлэн гараа.

— Хуряалгын хүдэлмэриин дүнгөөр,—гэжэ совхозой парткомой секретарь нүхэр Раднаев хөөрэнэ,—Николай Михайловичнай социалис мүрысөөндэ фермэ соогоо нэгэдэхи һуури эзэлээ. Зундаа силос даралгын үедэ 160 гектар ногоон ургаса сабшажа, мянган тонно шэмэтэ тэжээл суглуулаа. Таряа хуряалгын хаһада 136 гектар ороохото ургамал бааллаһан, 364 гектар таряа сохижо, 2000 центнерһээ үлүү ороохо тушаагаа. Мүнөө нүхэр Виноградов комбайнаа арилган сэбэрлээд, заһабарилха гэжэ байна. Иигэжэ нүхэр Виноградов КПСС-эй XXII съездын делегат байһан нэрэ хүндэеэ дээрэ үргэнхэй ябана.

Зориһоноо заатагүй бэелүүлдэг партиин гэшүүн Николай Михайлович Виноградов комбайнаа хүйтэ унатар заһабарилжа түгэсхэхэб гэһэн шэнэ социалис уялгаяа дүүргэхэнь найдамтай.

Ц. Дугаров.

* *

Партийна ажабайдал[…] ёһо гурим—манай хуу[…]

Марксистско-ленинскэ һургаалай үндэһэ һуури дээрэ зохёогдоһон, партиингаа XXII съездээр баталан абтаһан партиин шэнэ Программа, Уставые хүтэлбэри болгон, манай аймагай парторганизаци ажал хүдэлмэрээ хамтаараа хүтэлбэрилхэ, парти доторой демократи али болохоор хүгжөөхэ, коммунистнуудай эдэбхи үүсхэл бадаруулха, шүүмжэлэл болон өөрыгөө шүүмжэлгэ дэлгэрүүлхэ гэһэн партийна ажабайдалай ленинскэ ёһо гурим наринаар сахиха талаар ехэхэн оролдолго гаргана.

Аймагай ажахы, соёл культура хүгжөөхэ болон бэшэшье шухала асуудалнууд КПСС-эй райкомой пленум, бюрогой заседани, ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй сесси болон гүйсэдхэхы комитедэй заседанинууд дээрэ табигдажа, зүбшэн хэлсэгдэжэ шиидхэгдэдэг. КПСС-эй райкомой пленум, бюрогой заседанинууд партиин Уставай ёһоор хараалагдаһан саг болзорто үнгэргэгдэдэг. Пленумэй хүдэлмэридэ тэрэнэй гэшүүдһээ гадна, аймагай партийна, советскэ, комсомолой, профсоюзай болон ажахын эдэбхитэд хабаадалсажа, хэлсэгдэжэ байгаа асуудалнуудтань һанамжа дурадхалнуудаа оруулдаг Партиин райкомой пленум дээрэ партийна, советскэ, ажахын организацинууд хэжэ байгаа ажал хүдэлмэри тухайгаа тоосожо байдаг.

Жэшээлхэдэ, энэ жэлэй январь һарада боложо үнгэрһэн КПСС-эй райкомой гурбадахи пленум «Ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ талаар аймагай партийна организациин зорилгонууд» гэһэн асуудал хаража үзөө юм. Энэ асуудалаар Анаагай совхозой парткомой секретарь нүхэр Трунев, Хүрбын леспромхозой партийна бюрогой секретарь нүхэр Карелов, ВЛКСМ-эй райкомой секретарь нүхэр Романова гэгшэд пленум дээрэ тоосоһон байна. Пленум дээрэ 13 хүн үгэ хэлэжэ, ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ талаар байгаа дутуу дундануудые шангаар шүүмжэлхэ зуураа, тэрэниие дары усадхахын тула юу хэхэб гэһэн дурадхалнуудые оруулаа һэн.

Партиин райкомой пленум, бюрогой заседани дээрэ хамтын хүсөөр зүбшөөгдэжэ, шиидхэбэринүүдэй абтаһанай һүүлээр, партийна, советскэ, ажахын болон ниитын бусад организацинууд тэрэниие хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тула ехэхэн эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулдаг. Энэ жэлэй август һарада райкомой V пленум «Ургаса хуряалга үнгэргэхэ, гүрэндэ таряа тушааха талаар аймагай уя[…] тухай» асуудал хэлсэз[…] то тогтоол абаа һэн. Т[…] тоолые бэелүүлхын түл[…] хозуудай партийна ор[…] цинуудай ехэхэн эмх[…] хүдэлмэри ябуулһ[…] ашаар аймагнай саг б[…] тоо, гээлтэ хоролтогүй[…] ряагаа хуряажа абаад[…] дөө ороохо таряа […] даха түсэб, уялгануу[…] жалтатайгаар дүүргэ[…]

Нёдондо боложо үн[…] районно партийна ко[…] циһээ хойшо КПСС-эй […] мой бюрогой заседани […] хин үнгэргэгдөө. Тэнд[…] гай партийна орган[…] ажабайдалай тон […] асуудалнууд зүбшэн хэ[…]

Мүнөө партийна ор[…] цинуудаар тоосооото[…] тын суглаанууд боложо[…] Тэдэ суглаанууд пар[…] шэнэ Уставай эрилт[…] ёһоор үнгэргэгдэнэ. Ус[…] хараалагдаһан үе соо […] һэн парторганизаци[…] гой, комитедүүдэй се[…] нууд болон гэшүүд н[…] нүүдээр һэлгэгдэнэ. П[…] организацинуудай ажа[…] дэлмэридэ байгаа дут[…] данууд хурса шангаа[…] жэлэгдэнэ, коммуни[…] найдабари харюулааг[…] гагдаһан ажал хүдэл[…] хайша хэрэгээр ханда[…] тэлбэрилэгшэд һайн […] хэлтэй, эдэбхитэй ком[…] нуудаар һэлгэгдэнэ.

Коммунистнарые, а[…] дые партийна хүдэ[…] ниитын хэрэгтэ олоор […] дуулха талаар нуха[…] жээнүүд абтана. А[…] нилээд олон комму[…] партийнабэшэ эд[…] КПСС-эй райкомой шт[…] шэ инструкторнуудаар, […] на, ниитын элдэб ком[…] дай, соведүүдэй гэ[…] хүдэлнэд.

Хүдөө ажахын прод[…] дые элбэг дэлбэг бол[…] лаар партиингаа XX[…] дын, КПСС-эй ЦК-гай […] Пленумэй табиһан түй[…] зорилгонуудые хэрэг […] бэелүүлхын түлөө ма[…] магай ажалшад эсэшэ[…] шагүйгөөр оролдожо […] Тэрэнэй ашаар айма[…] ажахынууд энэ жэл б[…] гаса ургуулжа, гүрэ[…] мянган центнер ороо[…] худалдаха гэһэн уялга[…] лэн дүүргэбэ. Гүрэнэй […] та 170 мянган центне[…] шанартай ороохо та[…] шаагдаа, хойто жэлэ[…] гын үрэһэ хүрэнгэ хаа[…] дүүргэгдэнхэй.

Ниитын малай тоо […] олошоруулха, тэрэнэй […] шэмэ дээшэлүүлхэ та[…] һал горьтойхон алхам[…] хэй. Аймагнай сентяб[…] соо гүрэндэ һү худал[…] сэбөө 126 процент д[…] үнгэрһэн жэлэй сент[…] рынхида орходоо һү […] 214 тонноор гэхэ г[…] процентээр дээш[…] КПСС-эй обкомой, р[…] кынгаа Министрнүүдэ[…] дэй дамжуулгын Ул[…] абаба. Мүн үндэгэ тү[…] жэлэй түсэб 102, мяха […] даха 9 һарын түсэб […] цент дүүргэгдэе.

Манай аймагай ко[…] нар, бүхы ажалшад К[…] партиингаа XXII […] түүхэтэ шиидхэбэ[…] хэрэг дээрэнь бэелүү[…] ла бүхы хүсэ шадал[…] рюулжа байна.

П. РЕНЧ[…]
КПСС-эй Х[…] райкомой нэ[…] секр[…]

Хүн зоной энхэ элүүр байхын түлөө

Алдарта Коммунис партиимнай түүхэтэ XXII съезд боложо дүүрэһээр эгсэ нэгэ жэл үнгэрбэ. Буряадай коммунистнар өөһэдынгөө областной партийна конференци дээрэ намайе, хүдөөгэй врачые, коммунизм байгуулагшадай съездын делегат болгон һунгажа, айхабтар ехэ этигэл найдабари үзүүлээ, хуби заяа үршөөгөө һэн. Манай Эхэ орондо коммунизм байгуулха асари ехэ, гүн удхата Программа баталан абаһан партиин энэ ехэ хурал тухай домогууд минии ухаан бодолдо хэтэдээ хадуугдаа, хэзээдэшье мартагдахагүй.

Партиин XXII съезд КПСС-эй ЦК-гай тоосоо зүбшэн хэлсээ, Советскэ Союзай Коммунис партиин гурбадахи Программа, Устав нэгэн дуугаар һайшаан, баталан абаа һэн. Түүхэтэ Программа дотор капитализмһаа коммунизмда дамжан оролгын зам гүнзэгы удхатайгаар тайлбарилан харуулагдаа, манай орондо коммунис общество байгуулха талаар КПСС-эй зорилгонууд тодо һонороор, марксизм-ленинизмын сурталһаа эшэ үндэһэ абан тодорхойлогдоо бшуу.

Парти хадаа ойрын хорин жэлэй туршада коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха, материальна болон соёл культурын баялигаар бүхы хүн зоноо элбэг дэлбэгээр хангадаг болохо зорилго табяа. Съездын эсэстэ Н. С. Хрущев түгэсхэлэй үгэ хэлэжэ дүүргэхэдээ: **«Зорилгомнай эли тодо, хараа шугамнай тодорхойлогдоо. Нүхэдүүд, хүдэлмэридөө орое!»**—гэжэ бүхы совет арадые уряалаа һэн. Теэд коммунизм байгуулха зорилгонуудай тодорхойлогдоод байхада, ямар ехээр баяр баясхалан бадараа гээшэб!

Коммунизм байгуулха тэмсэлэй дайшалхы нэгэ жэл үнгэрбэ. Совет арад энэ хугасаа дотор хэһэн юумэнэйнгээ дүн согсолжо, саашанхи зорилгонуудаа тодорхойлно. Коммунизм байгуулха бүгэдэ арадай тэмсэлдэ манай Буряад ороной ажалшад өөһэдынгөө хубитые оруулалсажа, һайн һайн амжалтануудые туйлаба.

Би өөрөө арад зоной энхэ элүүрые хамгаалха эмхи зургаанда хүдэлдэг хүн һэн туладаа, медицинын ажал хэрэг тушаа тогтохо зорилготойб. Заграйн аймагай больницын главна врачаар хүдэлжэ байһанаа, республиканска больницын главна врачай эмхидхэлэй-методическа асуудалнуудай талаар орлогшонь болгогдон, энэ жэлэй июль һарада томилогдоо һэм. Иигэжэ республикын хүдөө нютагуудта арадай элүүрые хамгаалха хэрэг һайжаруулха, саашадань хүгжөөхэ асуудалда сэхэ хабаадалсаха харюусалгатай уялга намда даалгагдаа бэлэй.

Элдэб үбшэнүүдһээ һэргылхэ, тэдэниие эрид хороохо, мүн халдабарита үбшэнүүдые усадхаха, хүнэй наһые улам ута болгохо гэһэн зорилготойгоор манай республикын түб больницын бүхы мэргэжэлтэд хүсэлэл оролдолгоёо, мэргэжэл шадабаряа гарган ажаллана.

КПСС-эй XXII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, манай больницын коллектив хүдөөгэй ажалшадые медицинскэ туһаламжаар гүйсэд дүүрэн хангахын тула горьтой хэмжээ ябуулгануудые хараалаад, тэдэнээ бэелүүлжэ байна. Манай больницын врачнууд тусхай бригада болон нэгэдэжэ, хүдөө нютагуудта гаража, ажалшадай бэеын энхэ элүүрые үзэдэг, хөөрэлдөө үнгэргэдэг, лекци уншадаг, тэндэхи медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй ажалда тодорхой туһаламжа үзүүлдэг заншалтай болонхой.

Хүдөөгөөр аяншалхадаа, илангаяа малшадай ажаһуудал, тэдэнэй энхэ элүүр, ариг сэбэрые сахиха асуудалнууд тушаа онсо анхаралаа хандуулдаг гээшэбди. Элдэб халдабарита үбшэнһөө һэргылхэ хэмжээ ябуулгануудые үргэнөөр ябуулдаг, хүндөөр үбшэлһэн хүнүүдые түбэй больницада асаржа, эдэгэтэрнь байлгажа аргалдаг болонхойбди. Тиихэдэ шүдөө үбдэдэг уладуудта байра дээрэнь медицинскэ туһаламжа хүргэдэг болообди. Манай больница шүдэ аргалха тусхай, «Дентабус» гэжэ лабораторитой болонхой, тэрэмнай аймагуудаар саг үргэлжэ ябажа байдаг. Абтаһан сагһаа хойшо Хоринн, Мухар-Шэбэрэй аймагуудта, Загарайн аймагай Онохой тосхондо 1—1,5 һараар байрлажа, тэндэхи үбшэнтэниие аргалһан байна.

Республикымнай эмнэлгын газарнууд үнгэрһэн жэлэй хугасаа соо элдэб түхэлэй орёо оньһон аппарадуудаар, түхеэрэлгэнүүдээр һайса хангагдаа. Тэрэшэлэн хүндэ үбшэниие аргалха шэнэ шэнэ онол аргануудые манай врачнууд бэрхэ шадамараар шудалжа, тэдэниие гүйсэдхэдэг болоо. Жэшээнь, республикын больницын хирург В. В. Балдынов хүнэй сээжэдэ операци хэжэ, эдеэритэ үбшөөр гэмтэһэн уушха амжалтатайгаар аргалдаг болонхой. Врач нүхэр Николаев (городой 4-дэхи больница) хүнэй үбшэн сууха абажа, һэлгүүлэн табиха орёо хүндэ операци бэрхээр шудалаа.

Гадна зүрхэ, һудаһанай, нервын болон бусад системэдэ тохёолдодог хэсүү, урдань аргалхань тон бэрхэтэй гэгдэдэг үбшэнүүдые танин эмнэхэ талаар горьтойхон амжалтанууд мүн туйлагдаа. Мүнөө зүүгээр хадхажа эмшэлхэ шэнэ арга манай зарим врачнууд шудалаа. Тэрэнь өөрынгөө өөрсэ һайниие гэршэлээ.

Республикын ахамад тусхай мэргэжэлтэ врачнууд өөһэдынгөө хүдэлмэри гансал хүниие эмшэлхээр хизаарладаг бэшэ, өөһэдынгөө мэргэжэлые хүдөөгэй врачнуудта дамжуулдаг. Гадна Москва, Ленинград болон бусад түбэй городуудтахи институдта ошожо, мэргэжэлээ ходо дээшэлүүлжэ, шэнэ шэнэ арга методүүдые шудалжа байдаг. Энэ тон ашатай туһатай хэмжээн гээшэ. Дунда мэргэжэлтэй медицинскэ хүдэлмэрилэгшэднай саашадаа һурахые, эрдэмээ дэ[…] хые ехэ оролдодог. Эн[…] 55 хүн ажалһаа та[…] дээдэ һургуулинуудт[…] һурана.

Хүн зоной аша ту[…] бэелүүлхэ юумэ үшө[…] дашагүй. КПСС-эй Х[…] дын түүхэтэ шиидх[…] дые бэелүүлхын түлө[…] ликын медицинскэ э[…] гаануудай хүдэлмэри[…] бүхы хүсэ шадалаа, […] шадабаряа гаргахань[…] ной энхэ элүүр, зол ж[…] гаар, ута наһа эдлэ[…] хын түлөө эсэшэ су[…] гөөр ажаллахань да[…] Энэ хадаа медицины[…] мэрилэгшэдэй комму[…] гуулха хэрэгтэ ору[…] өөһэдынь хубита му[…]

Н. ПРОТА[…]
КПСС-эй XXII с[…]

Таджикнстанай хооһон губи гэгдэдэг тала нютагта хлопок тарягдадаг болоо. Энэ оной хабар эндэ уһа бүлүүрдэдэг станци баригдажа, таба мянга гаран гектар гандадаг газар уһалха арга олгоо. Зураг дээрэ: тус нютагай «Ленинабад» гэжэ совхоздо хлопогой ургаса хуряагдажа байна.

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур
1962 оной октябриин 17.

...ИИДХЭБЭРИНҮҮДЫЕ БЭЕЛҮҮЛЭН

★ ★ ★

...АЛАЙМНАЙ НЭГЭ ЖЭЛЭЙ ДҮН

...хэл. Эхиниинь ...хи нюурта)

...һэн һара соо совнар-...тинуud болон барилга-...шухала 136 техниче-...бүүлгануud бэелүүлэг-...ондоо хүдэлмэри-...677 мянган түхэригэй ...хэ арга олгогдоо.

...й предприятинууд дээ-...жалай түлөө мүрысөөн ...рэнхэй. 46 цех, 397 ...халаанууд коммунис ...гэтэй болоо. 10 мянга ...коммунис ажалай удар-...рэ зэргэ олгогдоо. Бу-...га гаран хүдэлмэришэд, ...ческэ хүдэлмэрилэг-...ба хаагшад энэ мүры-...сана.

...рикын мастерай туһа-...Любовников, Иганцын ...тракторист Н. И. Хар-...тайн леспромхозой шо-...орский, Горхоной лес-...льдозерист А. А. Свин-...заводой хүдэлмэришэн ...Холтосоной руднигай ...Григорьев, 1-дэхи тре-...рой хүдэлмэри хэдэг ...алир Е. С. Волошина ...эрхимэй эрхимүүд гэ-...юм. Иимэ түрүүшүүл

...манай экономическа ...шленностиин барил-...спортын 3300 хүдэл-...уралан нарижуулха, ...хо хэрэгтэ хабаадалсаа. ...һан 4600 дурадхалай ...үйлэдбэридэ нэбтэрүү-

...предприяти, коллек-...үү хүнүүдэй гайхам-...дые олон тоото барим-...руулжа болохо байгаа.

...амжалтануудай түй-...манайда дутуу дунда-...ар. Нэн түрүүндэ үй-...боломжонуудые ашаг-...эд адэбхи үүсхэл гар-

...мэдэлэй 76 предприя-...-ниинь валовой продук-...аха 9 һарынгаа түсэб ...гэжэ 3,7 миллион ту-...ци дутуу үгтэһэн бай-...яти бүтээн гаргаха ...рынь үнэ сангые түсэ-...һан хэмжээнһээ үлүү ...хүтэлбэрилэгшэдэй ...иимэ ехэ гарза хо-...гдаһан байна гэжэ сэ-

...болбосоруулгын промышленностиин управлениин 16 предприятинуудһаа 7-ниинь, мүн бүхы дээрээ тус управлени валовой продукци бүтээн гаргаха даабаряа дүүргэжэ шадаагүй. Харин сентябриин түсэбэй дүүргэгдэбэшье, гээгдэжэ ябаһан предприятинуудай тоо үсөөн болоогүй байна. Энэ баримта юу харуулнаб гэхэдэ, гээгдэлдэ ороһон предприятинуудай ажал үшөө һайжаруулагдаагүй байһаар. Мүн барилгын олон предприяти юһэ һарынгаа түсэб дүүргээгүй, гээгдэжэ ябаһан зандаа.

Ажалаа муугаар эмхидхэһэн, машина, механизмуудаа хүсэд һайнаар ашаглаагүй байдал модошод, барилгашадай хангалтагүй ажалай гол шалтагаан болоно. Мүн совнархозой ондоошье управленинүүдэй предприятинууд бии байһан түхеэрэлгэнүүдээ ашагтай һайнаар хэрэглэнэгүй гэжэ тэмдэглэхээр. Ажалай бүтээсые эрид дээшэлүүлхэ зорилго амжалтатайгаар шиидхэхын тула нэн түрүүн машина, механизмуудаа зүбөөр хэрэглэхэ шухала. Тиимэһээ ой модоной, хүнгэн болон эдеэ хоолой промышленностьда, барилга дээрэхи механизмуудые һайнаар ашаглаха гээшэ түрүүшын ээлжээнэй асуудал мүн болоно. Машина бүтээлгын промышленностьда иимэ дутагдал үшөө усадхагдаагүй байһаар.

Долоон жэлэй түсэб дотор, партиин XXII съездын шиидхэбэринүүд дотор хараалагдаһан агууехэ түсэбые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула ажалай бүтээсые эрид дээшэлүүлхэ зорилго табигдана. Үйлэдбэреэ оньһожоруулһанай, автоматизацилһанай, бар хүсөөр бүтээгдэхэ ажал үгы болгоһоной, үйлэдбэри дээрэхи ажалай эмхидхэл һайжаруулһанай ашаар лэ ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ талаар саашадаа үшөө ехэ юумэ хэхэ хэрэгтэй болоно.

Бага гаргашатайгаар ехэ продукци бүтээдэг болохо гээшэ мүнөөдэрэймнай гол шухала эрилтэ мүн. Тиимэһээ, бии байһан арга боломжонуудаа хаа хаанагүй, предприяти, цех, барилга дээрэ элирүүлэн хэрэглэхэ тон шухала.

Манай барилгын организацинууд, нютагай барилгын материалнуудай предприятинууд гээгдэлээ усадхаагүй, арадай ажахын түсэбые дүүргэхэ хэрэгтэ хүсэ шадалаа дүүрэн элсүүлээгүй байһаар. Барилга хабсаралгын ажалай өөрынь үнэ сэн ехэ, ажалайнь бүтээсэ бага зандаа. Барилгые индустриальна аргаар эрхилхэ, оньһожоруулха хэрэг муугаар эмхидхэгдэнхэй.

Барилга бүхы дээрээ мүнөө сагай эрилтэһээ гээгдэжэ ябабашье, амжалтатай һайнаар ажалладаг коллективүүд, олон түрүүшүүл эндэ бии. Партиин түүхэтэ XXII съездын шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон хүдэлмэришэд, инженернүүд бии байһан дутагдалнуудаа усадхаха, барилгые түргэнөөр, хямдаар, һайн шанартайгаар бүтээхын тула ехэ анхарал оролдолго гарган ажаллана. Манай барилгашадай, барилгын индустриин предприятинуудай хүдэлмэришэдэй экономикын асуудалаар һонирходог болоһоной ашаар «Бурстрой» трест олзо оруулха найман һарынгаа түсэбые дүүргэжэ шадаһан байна. Мүн барилтын 154-дэхи трест олзо оруулаашьегүй һаа, гарзагүйгөөр ажалладаг болоо. Тимлюгэй барилга хабсаралгын управлени, Зэдын капитальна барилтын управлени барилга-хабсаралтын ажалай өөрынь үнэ сэн хямдаруулха түсэб дүүргээ.

Барилгашадай дундаһаа һайн кадрнууд хүмүүжэн ургаа. Ажалайнгаа сагые зүбөөр хэрэглэхэ, барилгын материалнуудые алмаха, барилгые һайн шанартайгаар бүтээхэ гэжэ оролдодог түрүү барилташад нүхэд Братчиков, Бардаковай жэшээгээр ажаллагшадай тоо олошорһоор. Хабсартамал түмэр бетон зүйлнүүд барилга дээрэ ехээр хэрэглэтдэдэг болоо. Энэ жэлдэ урдынхидаа орходоо дунда зэргээр 14 процентээр үлүү ехэ түмэр-бетон хэрэглэгдээ.

1962 ондо совнархоз хабсаргамал түмэр-бетон зүйлнүүдые бүтээн гаргаха түсэбөө дүүргэһэн байна. Харин эдэ зүйлнүүдэй шанарые һайжаруулха эрилтэ табигдана.

Жэлэй дүүрэтэр 2,5 һара үлэбэ. Үлэһэн энэ сагай туршада түсэбөөр хараалагдаһан барилтые дүүргэхэ хэрэгтэй болоно. Капитальна барилгын хойноһоо хатуу хиналта эмхидхэхэ, барилгын материал болон мүнгэн зөөри олон тээшэ тараангүй, гамтайгаар гаргашалха, барилгын бүхы звенонуудай ажалай бүтээсые эрид дээшэлүүлхэ талаар ямар хэмжээ-ябуулга бэелүүлхэ тухай асуудал һаяхан совнархоз хаража үзэһэн байна.

Партиин XXII съездын, Агууехэ Октябриин ойе манай экономическа районой ажалшад үйлэдбэриин шэнэ амжалтаар угтажа байна. Долоон жэлэй дүрбэдэхи жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэжэ, түүхэтэ съездын хараалһан агууехэ түсэбые хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ талаар үшөө нэгэ горьтой алхамай хөгдэхэ байһаниинь дамжаггүй.

ДЕЛЕГАТ

...һанда баяр жарга-...үдэрнүүд оло дахин ...шье һаа, хүн бүхэндэ ...үдэрнүүд байдаг гэ-...Хэды олон жэлнүүдэй ...баяр, тэдэ жаргалта ...ран сэдьхэлэй гүнзэгы-...обхёод, шэнэ мэдэрэл, ...риг дахин дахин ту-

...хээй жаргалта үдэр-...бүүдтэл адли байдаг-...хэрэгэй түлөө хоёр ха-...ябажа хүдэлөөд, дай-...жэлнүүдые бэхижээгүй ...хүн шэнги үргэлсэжэ, ...хүн түрэлтэнэй хэдэн ...сэдьхэжэ ябаһан һа-...һан партиин XXII ху-...коммунизмын түлөө га-...ажалша юрын эхэнэр-...жаргалтай, эрхэтэй хүн ...Үгы даа, үгы. Мүнөө ...тухай доро хэлэг-

...мяха-консервын ком-...бүдүүн хоолойнууд. ...Мяхан хэршэгдэнэ. ...о. Хоншуухан үнэр ...лнэ. Өөхэ, мяхан ...рэнэй долгин мэтэ ...шье мушхарна. ...Энэ — ажабайда-

...ай урасхал машинын ...жо, дуратай тээшээ ...халаадтай эхэнэр-...лэхэн хургад доо-...мяхан һубигдажа, ...оньһон аргаар шан-...сууғаа — ами оро-...гэлдэн түмэр тэбшэ ...Тэндэһээ уялаада ...ашагданхай, хуу-...тдодог камернууд-...та, градус бүхэн эн-...Эдэ хоёрые таару-...колбаса түүхэйгээр, ...шүүһээ алдатараа

...хэһэн колбасае Со-...хэтэн бүхэн амталаа ...алаатай хайрсагай ..., Клавдия Ивановна Филиппова хөөрэбэ. Тэрэ юрын эхэнэр. Бэеэр дунда зэргэ, сагаан пулаадаар тархяа зада боожорхинхой, хүхэ сатин халаадынь тоһондо будагдашанхай. Энэмнай түүхэтэ хорин хоёрдохи хуралдаанай делегат, Социалис Ажалай Герой хүн юм.

— Тиихэдээ танай гараар гараһан колбаса космонавтнуудшье амталһан болоно ха юм,— гэхэдэм тэрэм хүхинэ:

— Герман Степанович Титовтой съездын үедэ гараа барисалдажа, хөөрэлдөө һэмди. Манай хэһэн колбасае эдиһэн лэ байхал даа,— гээд энеэбхилһэн аад, нюдөө уйтаруулһаар бодолгото болошоно. — Тэрэ гэһэнһээ хойшо тэбхэр жэл үнгэрбэ ха юм даа. Намда тэрэ саг үсэгэлдэр шэнги һанагдадаг зандаа. Москва, Улаан талмай хүрэмсөөрөө ээлжээгээр регистрацида ороо һэмди. Хүн бүхэмнай гэр бүлынгөө дунда, түрэл гаралайнгаа дүхэриг соо байһаншуу һэн. Жэгтэй, жэгтэй һэн. Үсэгэлдэр шэнги... Гагановагай, Долинюгай шарайнуудые мүнөө харахадал гэнэб.

— Съездын хүндэлэлдэ та юу хээбтэ, съездын һүүлээр гэртээ харяад, юу хэхээр хараалнабта гэһэн хоёр асуудалаар тэдэнтэй хөөрэлдөө һэм. Октябриин 44 жэлэй ойдо зорюулжа, 150 тонно колбаса Эхэ орондоо худалдаа һэмди гэжэ хөөрөө бэлэйб. Ажалайнгаа амжалта тухай хөөрэжэ, тэдэмнишье намайгаа баясуулаа һэн. Тэрэ гэһэнһээ хойшо жэл үнгэрөө ха юм даа. Намда үсэгэлдэр шэнги.

— Мүнөө үеын совет хүнүүд коммунизмда ажаһууха,— гээд Никита Сергеевич Хрущевой съездын үндэр ендэр дээрэһээ хэлэхэдэ, нэрьемэ удаан альга ташалган болоо һэн,— гээд, Клавдия Ивановна хөөрэжэл ябана.

Энэ машинын нүерөөн түерөөн тэрэ съезднүүдэй Ордондо ажалша бата гарнуудай хүнхинэсэ альга ташалган хоёр нэгэн удхатай бэшэ аал даа. Съездын делегат Клавдия Ивановнагай хүдэлдэг термическэ таһагайхин мүнөөшье хүрэтэр съездын хүндэлэлдэ хүдэлжэл байнхай.

Улаахан шарайтай Валя гэжэ нэрэтэй басаган:

— Клавдия Ивановна, гахайнгаа толгой ябуулхамнай бэшэ гү, та юун гэжэ һананабта? — гэһэн асуудал гэнтэ хаанаһаамнайшьеб табиба.

Клавдия Ивановна тэрээндэ тодорхой харюу үгөөд, өөрынгөө басагандал уриханаар харан байна. Тиигээд сонгоогдоһон мяханай хүргэгдэдэг газар ошожо харанабди. Зүг лэ неэшэнһээ гаргагдаһан хилээмэн дээрэ шара тоһо түрхижэрхиһэндэл хүрин улаан үнгэтэй мяхан үлгөөтэй байна. Ахалагша мастер хутагаар отолоод үзэнэ:

— Валя, хайрсаглагты, — гэжэ заабари үгэнэ.

— Заримдаа графигһаа хожомдохо саг болоно. Тиибэшье жэлэйнгээ түсэбые үлүүлэн дүүргэхэ зорилготойбди.

Клавдия Ивановна ажалайнгаа үдэрые үглөөнэй долоон сагһаа эхилдэг. Үдэр соо хэхэ юумэеэ һанаандаа түсэблэн табяад, үглөөнэй найман сагта сугтаа ажалладаг нүхэдөө хүлеэдэг юм. Тэдээндээ энэрхы сэдьхэлээр хандадаг. Иимэл хадаа зонойнгоо дунда хүндэтэй, тэрэнэй үгэ бүхэн сэнтэй.

— Москваһаа бусажа ерэхэдэм, комбинадай бүхы хүдэлмэришэд тоогүй олон асуудалнуудые табяа һэн. Хэдэн үдэршье тэдэ асуудалнуудтань харюусажа үрдеэгүй бэлэйб. Сайлалгын забһарлалгада, амаралтын үдэр улаан буландаа, гэртээ тэрэ асуудалнуудтань харюусадаг һэм. Зоной һонирхохо, дэмжэхэ гээшэнь аргагүй. Үглөөдэрэйнгөө түлөө, ерээдүйнгөө түлөө хүдэлжэ ябахадаа тиигэнэ ха юм.

Коммунис ажалай бригадын нэрэ зэргэдэ хүртэһэн Клавдия Ивановнагай хүдэлдэг коллектив амжалта түгэсөөр ажаллана. Социалис Ажалай Герой, хорин хоёрдохи хуралдааанай делегат, коммунист К. Филиппова үдэшын техникумдэ нёдондо жэлдэ һурахая ороо... Цехынь шэнэ ёһоор ажаллажа эхилээ. Иигэжэ юрын хүнүүдэй гараар коммунизм байгуулагдажа захалаа.

С. Банзаракцаев.

«Буряткабель» заводой токарь Александр Меньшиков коммунис ажалай түлөө мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябана. 1963 ондо заводой бүтээн гаргаха «С-16» ба «М-16» гэжэ эмальстаногуудай детальнуудые бэлэдхэхэ орёо, харюусалгатай даабари тэрээндэ үгтэнхэй. Оролдосотой токарь А. Меньшиков энэ даабаряа 150—200 процент дүүргэнэ. Зураг дээрэ: А. Меньшиков.

В. ЗОРКИНОЙ фото.

УЛААН ТУГТА ХҮРТЭБЭ

Һаяхан Улаан-Үдын нютагай үйлэдбэриин управлени харьяата ажахынуудайнь дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй 9 һарын дүн согсолбо.

Управлениин харьяата ажахынуудай дунда 9 һарын дүнгөөр Сэлэнгын Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Ванкеев, парткомойнь секретарь нүхэр Галсанов, ахалагша зоотехнигынь нүхэр Прокосов, инспектор — эмхидхэгшэ нүхэр Машуков) түрүү һууридa гараба. Энэ колхозой гэшүүд гүрэндэ һү худалдаха 9 һарынгаа түсэб 104 процент дүүргээ. Тиихэдэ үнеэдэйнгээ тоо толгойе 17 процентээр олошоруулаад, гүрэндэ мяха худалдаха 9 һарын түсэб 120 процент, нооһо—103 процент дүүргээ.

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо дамжуулгын Улаан туг 100 түхэриг мүнгэн шантайгаар барюулба.

Управлениин хоёрдохи —50 түхэригэй мүнгэн шан мүн лэ Сэлэнгын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо олгогдоо. Энэ колхоз гүрэндэ һү худалдаха юһэ һарынгаа түсэб 113 процент дүүргэжэ, һү һаалгаяа нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо 27 процентээр дээшэлүүлээ, үнеэдээ 10 процентээр олошоруулаа.

Мүн Сэлэнгын «Эрдэм», Ленинэй нэрэмжэтэ, «Улаан Оронго», Мухар-Шэбэрэй «Знамя Ленина», Тарбагатайн Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд һү һаалгаяа дээшэлүүлхэ, гүрэндэ һү худалдаха хүдэлмэрээ урагшатай һайнаар ябуулаа. Зүгөөр Загарайн «Гигант», Мухар-Шэбэрэй «Заганский», «Коммунизм», Тарбагатайн «Искра», «Маяк», «Дружба» колхозууд һү һааха, гүрэндэ худалдаха хүдэлмэреэ һулаар, эмхидхэл муутайгаар ябуулаа гэжэ управлени тэмдэглэбэ.

УЯЛГА ДҮҮРГЭГДЭХЭ

Эхэ ороной суута гахайшан Ярослав Чиж болон бусадай һайн һайхан үүсхэлые дэмжэн, гахай олоор үсхэбэрилсэхэ гэжэ шиидээ һэм. Тиигээд хэдэн жэлэй туршада Бэшүүрэй совхозой нэгэдэхи отделениин гахайн фермэдэ хүдэлнэб.

1962 ондо Лидия Сизых гэгшэтэй суг ажаллажа, 686 гахай дунда зэргээр 80—90 килограмм татадаг болгоод, 560 центнер мяха гүрэндөө худалдаабди.

Энэ жэлдэ хамта 1500 центнер гахайн мяха гүрэндөө худалдаха гэһэн социалис уялгаяа дүүргэхын тула үшөө 910 центнер мяха тушааха болонобди. Мүнөө 529 гахай шахагдажа байнхай.

Шахамал гахайнууд бүлэг бүлэгөөрөө байдаг. Һаяар тушаагдаха болоһонуудынь аминдаа эдеэлүүлэгдэдэг, харууһалагдадаг. Шахамал бүридөө килограмм хахад бутаргагдаһан орооһо, 3 килограмм кукурузын силос, 3 килограмм свёкло үгтэнэ.

Бутаргагдаһан орооһон кормушканууд соогуур ходо табяатай байдаг. Гэхэтэй хамта үдэр бүри 1587 килограмм тэжээлэй свёкло гараараа хэршэжэ үгэхэ баатай болонобди. Свёкло хэршэдэг машина тодхожо үгыт гэхэдэмнай, совхозой хүтэлбэрилэгшэд өөдэ абажа үгэнэгүй.

9 һарын туршада түсэбэй ёһоор 1180 гахай шахан таргалуулагдажа, гүрэндэ тушаагдаха байһан аад, эхэ гахайнуудай оройтожо түрэһэнһээ миил 800 гахай зунай сагта шахагдаба.

Тиигэбэшье жэлэй дүүрэтэр арга боломжоёо хүсэдөөр хэрэглэжэ, абаһан уялгаяа дүүргэхэмнай лабтай.

Мария Конечных,
Бэшүүрэй совхозой
гахайшан.

АРБА МЯНГАН ҮНЭН

Али бүхы һайндэрнүүдээ, аяа наһанай тэбхэр ойе тэмдэглэхэдээ, үнгэрһэн үе сагаа үльгэрлэн түүрээдэг, хэһэн бүтээһэн хэрэг үйлэеэ сэгнэдэг, ерээдүйнгөө ехэ замые юрөөл магтаалаар шэмэдэг заншалтай. Совет хэблэл һониной солото замууд дээрэ тиимэ нэгэн дэмбэрэлтэ һайхан ойн үдэр — «Правда» газетын 50 жэлэй найрэнэ жэлэй майда болоо хамнай...

Үхибүүнэй түрэхэһөө эхилээд, үйндөө хүрэтэрхи наһанайнь мянган баясхаланта ушарнуудые милаан дээрэнь маһалзан хөөрэлдэдэг буряад ёһо бии. Тиин «Правда» газетын хэдэн арбаад мянган дүүнэрэй нэгэн болохо «Буряад үнэнэй» арба мянгадахи номер гаража, бидэнээ милаангад дээрээ уриба.

...Арба мянган Үнэн арад түмэнэй зүрхэн дотор шэнэ байдалай шэрээдэһэ сасаа. Манай «Үнэн» Буряад оронойнгоо, түрэл зонойнгоо алхам бүриинь автономито республика болоһонһоонь хойшо үнэн замаар залажа, Коммунис партиин жэнхэни гол шугамые үнэн сэхээр баримталжа, Ленинэй национальна үзэл бодолые Буряадай зөөлэхэн хүрьһэн дээрэ үнэн зүбөөр тарин, үрэжэл түгэс ургуулжа, социализм ба коммунизмын алтан шаргал наран өөдэ үнэн батаар уряалжа ерэһэн байна. «Марксизм-ленинизмын суртал бодолые саашадань олониитын дунда большевик ёһоной абьяас оролдосотойгоор, эсэшэ сусашагүй нэбтэрүүлхэ, коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулгада, ниитын коммунис харилсаа хүгжөөхэ, шэнэ хүниие хүмүүжүүлэн болбосоруулха хэрэгтэ арад зоной хаба шадабариие элсүүлэн зорюулаа, хамаг түрүү, һайн юумэнүүдые зоримгойгоор дэмжэхэ, дутуу дундануудые эрид шууд элсүүлэн зайсуулгада туһалха...» гэһэн совет хэблэлэй арюун нангин уялгые «Буряад үнэн» өөрынгөө эдэ бүхы гаргаһан арбан мянган номернуудтаа нэрэ түрэтэйгөөр дүүргэн ерэһэн намтартай.

Илангаяа буряад арадай социалис удхатай үндэһэн соёлой уламаар үрнин хүгжэхэ ябадалда тус газетэ Буряадай коммунистнуудай үнэн бодото туһалагшань, холошо номин жэгүүрынь мүн болоо. Тиин буряад хэлэ бэшэгые, уран үгые, үндэһэнэй урлалые сэсэн совет сүмбэр уула өөдэ эрид дээшэнь үргэжэ, оюутан бэлигтэниие уужам талынгаа ургы сэсэгүүд мэтээр һалбаруулан, нарин дуутай хуур лимбын аялгые, хурдан үдэтэй эрдэм ухаанай залаае, арбаад мянган аршаан булагуудтаал адляар дэлбэлэн сүршэһэн ашата ехэ габьяаень тэмдэглэхэ шухала.

Буряадай ахамад томо зохёолшод— Хоца Намсараев, Дамба Дашинимаев, Бата Базаров, Цокто Номтоев, Жамса Тумунов, Даши-Рабдан Батажабай болон бусад — «Үнэн» һонингойгоо үри зүрхэнэй үлхэлдөөтэй байһан. Тиихэдэ, мэдээжэ зохёолшод Ц. Дон, Бавасан Абидуев, Дарижаб Дамдинов, Жамьян Балданжабон, Шираб Нимбуев, Чимит Цыдендамбаев, Дольён Мадасон, Апполон Шадаев, Чимит-Рыгзен Намжилов редакцида удаан ажаллажа, шуһа мяханай холбоотой болоһон юм.

Иигэжэ манай уран зохёолшод бэшэжэ эхилхэһээ абаад, бэлиг мэргэжэлээ бэелүүлхэ хүрэтэрөө «Буряад үнэн» жэгүүр дээрэ ниидэһэн байна. Шэнэ шэнэ зохёолнуудайнгаа дээжые түрэл газетынгээ хуудаһан дээрэ үргэдэг байхаһаа гадна, тэдэнэр хото хүдөөгэй һонинуудые һорбоолжолдог, шэнэ байдалай шэнжэ түхэлые элирхэйлэн магтадаг, ангиин хурса тэмсэлдэ бэеэрээ оролсодог байгаа.

Бишье ном һудар уншадаг, энэ тэрые эреэлдэг болоһонһоо хойшо гэхэ гү. хорёод гаран оной үеэр «Буряад үнэнтэй» эдир зүрхэеэ холбоһон хүм. Элхи нютагтаа эхин шатын һургуулида һуража байхадаа, тэндэхи эхишэ пионернүүдэй эмхиин хэдэг ээлтэйхэн ажал тухай жэжэхэн мэдээнүүдые бэшэхэһээ уламжалуулан амташажа, саашадаа ехэшүүлэй үйлэ хэрэг тушаа: ехэ наһатанай дунда үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадалые усадхаха хүдэлмэри, бурхангүйшүүлэй бүлгэмэй, МОПР-ой ябуулдаг ажал,

(Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта)

★ ★

Улам оролдосотойгоор хүдэлнэбди

Түрүү хүн түрэлтэнэй хүсэдэг гэгээн гэрэлтэ байдал—коммунизм Совет орон дотороо мандуулха асари ехэ Программа баталан абаһан КПСС-эй XXII съездэдэ хабаадаха золтой байгаа һэм. Хэтэдэ мартагдашагүй тэрэ үдэрһөө хойшо жэл үнгэрбэ.

Совет хүн бүхэн энэ үедэ хэһэн ажалаа, туйлаһан амжалтануудаа согсолжо, дутуу дундаяа элишэлжэ, тэрэнээ түргэнөөр усадхахые оролдоно. Энэ үе соо манайшье колхоздо нилээд ехэ хубилалтанууд болоо. 9 һара соо гүрэндэ мяха, һү, үндэгэ худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ. Сентябриин дүнгөөр манай колхоздо Улаан-Үдын нютагай үйлэдбэриин управлениин дамжуулгын Улаан туг барюулагдаа. Колхоздомнай һү һааха жэлэйнгээ түсэб дүүргэһэн һаалишад олон. Тэдэнэй дунда һаалишад Валеева, Галданова болон бусад бии.

Колхознай энэ жэлдэ бараг һайн ургаса абажа, гүрэндөө 8 мянга гаран центнер таряа худалдажа, түсэбөө үлүүлэн дүүргээ. Нёдондонойхиһоо хоёр дахин шахуу ехэ үбһэн бэлэдхэгдээ, үнеэн бүридэ 13 тонно хүртэхөөр силос дарагдаа.

Минии хүдэлдэг ажахын тоосоондо ороһон хонишодой бригадашье жэлээ муу бэшээр дүүргэжэ байнхай. Өөһэдынгөө хүсөөр 1362 центнер үбһэ, 1500 центнер зелёнко хуряажа абаабди. Хонидые үрэжүүлгэ эмхитэйгээр үнгэрбэ. Техник-үрэжүүлэгшэ, хонишон Дондуковагай отарын 1400 хонин бүри сентябриин хорёодоор үрэжүүлэгдэжэ дүүрэһэн юм. Тиимэһээ ерэхэ жэлдэ хонин бүриһөө хурьга абаха арга боломжо дүүрэн бии.

Б. Батуева,
Сэлэнгын Карл Марксын
нэрэмжэтэ колхозой
хонишон, КПСС-эй XXII
съездын делегат.

«Буряад үнэн» газетын 10.000-дахи номерой гарахаяа байһантай дашарамдуулан, хүршэ газетэнүүдэй коллективүүдһээ, мүн партийна, комсомолой болон бусад организацинуудһаа амаршалгын бэшэгүүд абтаба.

„БУРЯАД ҮНЭН" ГАЗЕТЫН РЕДАКЦИДА

«Восточно-Сибирская правда» газетын журналистнууд «Буряад үнэн» газетын 10.000-дахи номертой дашарамдуулан, тэрэнэй редакциин хүдэлмэрилэгшэдые халуунаар амаршална.

Хүндэтэ бэшэгшэ аха дүүнэр! Танай газетэ бии болоһон сагһаа хойшо совет хэблэлэй эгээл эрхим шанар шэнжэнүүдые хүндэтэйгөөр сахижа ябана. Тэрэшэлэн «Буряад үнэн» өөрынгөө дүлэтэ халуун үгэнүүдээр автономито республикынгаа ажалшан түмэниие экономико болон культурая улам хүгжөөхэ ябадалдань, мүн манай орондо коммунизм байгуулгын асари ехэ түсэбүүдые дүүргэлтэ болголсохо хэрэгтэнь зоригжуулаа, зоригжуулнашье.

«Буряад үнэн» манай Эхэ ороной олон яһатан арадуудтай аха дүүгэй хани барисаатай байха үзэл бодолоор түрэл арадаа хүмүүжүүлнэ.

Саашадаа ажал хэрэгтээ шэнэ шэнэ амжалтануудые туйлахыетнай үнэн зүрхэнһөө хүсэнэбди.

«ВОСТОЧНО-СИБИРСКАЯ ПРАВДА» газетын редакци.

Арба мянгадахи номеройнь гараһантай дашарамдуулан «Буряад үнэн» газетын коллективые, тэрэнэй уншагшадые Хальмагай Журналистнуудай союз амаршална, советскэ журналистикын һайн һайхан ажалда, аха дүү буряад ороной ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэдэ, партиин XXII съездын шиидхэбэринүүдые, КПСС-эй Программые бэелүүлхэ хэрэгтэ тэдэниие элсүүлэн эмхидхэлгэдэ шэнэ амжалтануудые туйлахыень өөһэдынгөө ханинарта хүсэнэ.

МАТВЕЕВ,
Хальмагай АССР-эй Журналистнуудай союзай правлениин түрүүлэгшэ.

Арбан мянгадахи номеройнь гараһантай дашарамдуулан «Буряад үнэн» газетын коллективые Түвын «Шын» газетын редакциин коллектив амаршалаад, хүдэлмэридөө ехэ зохёохы амжалта туйлахыень хүсэнэ.

«ШЫН» ГАЗЕТЫН РЕДКОЛЛЕГИ.

Гуурһа нэгэдүүлэн бэшэдэг үнинэй нүхэдэй түрэл газетынгээ арба мянгадахи номерые тэмдэглэжэ байхадань, зүрхэ сэдьхэлни баясанал. Манай аша гушанар энэ үдэрые национальна һайндэр гээд нэрлэхэ ёһоороо нэрлэхэл байха.

Редакциин хүдэлмэрилэгшэдэй, эдэбхитэд-бэшэгшэдэй хамтын хүсөөр бэлдэгдэжэ, арба мянган номер гаргагданхай гээд бодоходоо, журналист бүхэн баясан байна.

Колхоз, совхозуудые байгуулжа, нүүдэл ажахые шэнэдхэн хүгжөөхэ, республикаяа индустриализацилха, түхэл маягаараа национальна, удхаараа социалис соёл культура хүгжөөн бадаруулхын тулада «Буряад үнэн» ямар абьяастайгаар тэмсээ гээшэб! Эдэ бүгэдые хаража байгаабди. Дайнай шэрүүн хатуу жэлнүүдтэ арад зониие элсүүлэн жагсаалсаал.

Мүнөө долоон жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын тула КПСС-эй XXII съездын хараалһан асари ехэ Программа бэелүүлхын түлөө тус газетэ тэмсэжэ байна.

Арад зонойнгоо зол жаргалай түлөө ехэ юумэ хээ, хэжэ байна. Энэнэйнь түлөө мандаа ехэ баяр хүргэгдэнэ.

Саашадаа гараһан номер бүхэнииньшье. колхоз, совхозуудта, предприятинуудта, буряад бүлэ бүхэн хүлеэн уншадаг байг лэ.

К. Балдаев,
«Правда» газетын
штатнабэшэ корреспондент.

Тэрэшэлэн редакциин нэрэ дээрэ «Хальмг үнн», Агын округой «Ленинэй туг» болон бусад газетэнүүдэй редакцинуудһаа, КПСС-эй Баргажанай, Хорниин, Сэлэнгын, Мухар-Шэбэрэй, Яруунын райкомуудһаа, ВЛКСМ-эй Баргажанай райкомһоо, Захааминай аймагай Санагын дунда һургуулиин багшанар болон һурагшадай коллективһаа, мүн бусад эмхи зургаануудһаа бэшэгүүд орожо үргэлжэлһөөр.

Редакцида ерэһэн бэшэгүүдһээ

АРБА МЯНГАН ҮНЭН

(Түгэсхэл. Эхиниинь 3-дахи нюурта)

хамтын ажалай тогтожо, ангиин тэмсэлэй хурсадажа байһан тухай г. м. зүйлнүүдые бэшэжэ эльгээдэг болоо бэлэйб. Эдэ бүгэдэн сооһоо ганса нэгэ тэмдэглэлэйнгээ гаража ерэхэлээр, досоомни долоо наран игаадаг һэн. Гэбэшье, эгээл ехэ баярни, хуби заяаем хубилган шиидхэһэн наһанайм ехэ ушарал — «Буряад үнэнэй» хуудаһанда ниитэлэгдэһэн түрүүшымни шүлэг болоо!

Үбэл намарай саһые
Үгы болгон буйлуулха,
Үргэлжэ зузаан мүльһые
Үер болгон хайлуулха
Алтан наран намжаарбаш.
Хамаг арадай нюурые
Колхоз тээшэ хандуулжа,
Большевик ёһоной тарилгада
Бушуу түргэн уралжа,
Хабар айлшалан ерэбэш.
Түмэн олон тракторнууднай
Түргэн түжэрөөр гүйжэ,
Тала дайдаараа дүүр[illegible]э
Таряа тарин бүрхөөхөөр
Урагшаа дабхин оробо.
Халуун ороной шубууд
Хаяли-дүүен ерэжэ,
Сэнгэлиг уужам дайдые
Сэсэн талхаар бүрхөөхэ
Энэ сагые угтаба.

1931 оной хабарай эхеэр гараһан «Хабарай саг» гэжэ энэ шүлэгни минии бүхы зохёолой хабарынь болоо һэн. Үрэ жэмэсээ дэлгээн байһан хонгор һайхан тэрэ намарынь би Үдын байшаң ерэжэ, хэблэлэй газарта хүдэлжэ эхилбэб. Одоол эндэ уран зохёолшод, зураашад, артистнуудые нюдеороо хаража, «Үнэнэй» редакциин богоһо алхажа, бэшэһэн барин һанаа бултыень харуулдаг, үри зүрхэеэ һабантуулан байжа уншадаг болоо һэм.

...Хорёод оной һүүлээр минии түрэл Элхи нютагта уран зохёолшо Солбонэ Туяа, уран зурааша Цыренжаб Сампилов гэгшэд ерэбэ гээшэ. Бидэнэр, һургуулиин һурагшад [illegible] шээлдээ оронгүй, тэдэнэрые [illegible] хаража байбабди. Ара [illegible] шуу, тулам туулмаг агсаһан [illegible] хоёр урашуул Элхи нуурта [illegible] ерэһэн байба. Бидэнэрэй [illegible] хоёр-гурбан хүбүүдые һунгажа [illegible] нуурай хоёр талада хэбтүүлжэ, [illegible] буу үргөөлгэһэн юм. Унагааһан [illegible] луу нугаһадаа суглуулаад, амаржа һуутараа, хоюулан хөөрэлдэбэ:

— Петр Никифорович, Алсагар Мархаймнай мүнөө хаагуур хаб?

— Хэжэнгэ гараа гэнэ хамнай. Тэрэшни хусын суухаар бүмбэгэ дархалаад, агаараар хөөрэн ниидэжэ ошоо...—гээд, хүнхинэсэ энеэбэ.

— Хүбүүд, Алсагар Мархайе мэдэхэ гүт,—гэжэ зурааша Сампилов асууба.

— Мэдэхэ, уншагшабди.

— Обёоржо байгты. Тэрэтнай үглөө мүнөөнһөө Хэжэнгэһээ бусаха болоо.

Тэнгэри өөдэл хаража байгаарайгты, агаараар ниидэдэг шолмо байха..,—иигэжэ хоюулаа ехэл энеэлдэгшэ һэн.

Үглөөдэрыньшье, нүгөөдэрыньшье бидэнэр тэнгэри өөдэ шагаажа, хусын суухада һууһан Алсагар Мархайе хүлеэжэ ядаа һэмди. Юрэ Алсагар Мархай манай нютагта тон ехэ суутай болоожо, хэзээ ерэхыень ходо хүлеэдэг, нютагайнгаа дутуу дундануудые хөөрэхэ гэжэ бэлдэдэг байгаабди. «Алсагар Мархай Асагадаар ябаад ошоо гэнэ. Баһа хэн шородонь дайралдагша ааб...». «Тэрэшни лама хубсаһа үмдөөд, айлаар ябана гэнэл». «Үдэшэ орой Үбгэнтэн баянай хорёогой хажууда ерээд, хонидынь тооложо байба гэлсэнэ...». «Хаарталдажа һууһан нюсэгэн Содбые ара нюрганһаань альтадаад ябашоо ха юм...» — гэхэ мэтээр зоной дунда таһалгаряагүй хөөрэлдэгшэ һэн.

Теэд Элхидээ амиды Алсагар Мархайе хаража үзөөгүй би город ерэхэдээ заатагүй үзэхэ, хараха гэжэ оролдоноб. Теэд юуншье боложо үгэбэгүй. Редакциинхидһаа асуухада, ходол хүдөө гарашоо гэлсэхэ юм. Нэгэтэ үдэшэлэн «Үнэндэ» ороходом, уран зохёолшод Ц. Дон, Дамба Дашинимаев, Бавасан Абидуев гурбан ташаганаса энеэлдэжэ һуубад. Ц. Дон нэгэ һонин юумэ тэдээндээ уншана. «Аман эсэн ангайбааса, Агын аймаг ошобааса...» гэһэн бадаг мүнөөшье хүрэтэр мартадаггүйб. Одоол тиихэдэ Алсагар Мархайн нюусые ойлго[illegible] бэлэйб!

Гушаад онд[illegible] [illegible], Далюу Рабдан[illegible] тэрээндэ [illegible] Намсараев, [illegible] Балданжа[illegible], Барижаб [illegible] һорболжол[illegible] болоо һэн. [illegible] хэлэһэн [illegible] «[illegible]» Мархайн аша Тархай гэшэдэг боложо, [illegible] эхилһэн [illegible] улам олон [illegible] гадна, мүн хүдөө [illegible] хабаадалсадаг [illegible] байһаалтай.

[illegible] байгуулхы [illegible] Ёто үгын [illegible] гаршалан [illegible] дунда [illegible] боложо байна.

[illegible] уран [illegible] байгуулхадажа [illegible] газетын хуудаһанууд дээгүүр [illegible] ябагаар [illegible]

Уно... Арба мянган үнэн...

болоһыень олон түмэн уншагшад баһал һайшаан угтаба. Иигэжэ үндэһэн буряад уран зохёолоо хяра дээрэ гаргалсаха хэрэгтэ манай түрэл газетэ урда мэтээрээ оролдожо байнхай. Илангаяа залуу зохёолшодые ехээр дэмжэжэ, тунхаглалаараа урмашуулжа, үдэ жэгүүрынь хурдадхажа байһан ашата ажалыень магтамаар.

Үнэн...
Арба мянган үнэн!
Үндэһэн хэлээ,
Үльгэр үгээ,
Үндэһэн соёлоо,
Үзэл, гоёлоо
Үмэглэн ерэһэн
«Буряад үнэн».
Үгэ бүхэнөө
Үнэнэй хяһа соо
Һайса шэрээгээд,
Хэблэхэһээ урид,
Хэлэхэһээ дэгэд
Сэдьхэл һанаандаа
Шэмэн буйлуулаад,
Уран хуудаһандаа
Удхалан хайлуулаад,
Арад зондоо
Аршаан болгоһон
Арба мянган
«Буряад үнэн».

Эдэ бүхы һайн һайхан үүсхэлтэ ажалдаа, эгүүридын мүнхэ уряал дуунуудта улам ехэ амжалтануудые түйлажа ябахыень үнэн зүрхэнһөө юрөөгөөд, түрэл «үнэнөөрхиниие», мүн хамта «Үнэнэй» арбаад мянган хүдэлмэришэн ба хүдөө бэшэгшэд, зуугаад мянган хото хүдөөгэй, холо ойрын уншагшадые халуунаар амаршалая.

Сэсэн мэргэн Коммунис [illegible],
Сэбэр арюун су[illegible],
Агуу [illegible]бхалан [illegible] байдал
[illegible] үлгөөр а[illegible],
Арба [illegible]айнгаа [illegible]
[illegible] «Үнэн» му[illegible]!

ЦЭДЭН ГАЛСАНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: багшанарай, хүдөө ажахын институдай студентнэр Б. Цыбенов (зүүн гарһаа), А. Бакшеев, С. Нимбуева, Д. Дамбаев гэгшэд «Буряад үнэн» газетэ уншажа байнад.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

БИДЭНДЭ ТУҺАЛНА

Суулгын совхозой Алташын бригадын партийна организациин дэргэдэ эмхидхэгдэһэн хүдөө ажахын экономико шудалха кружок гурбан жэл удаагаар хүтэлбэрилжэ байнаб.

Манай кружок һуралсалаа ажал үйлэдбэритэй нягта холбоотойгоор ябуулха гэжэ оролдодог гээшэ. КПСС-эй XXII съездын материал шудалхадаа, совхозойнгоо, бригадынгаа үмэнэ табигдажа байгаа зорилгонуудтай холбоотойгоор хэшээлээ [illegible]. [illegible] хэшээлнүүдээ һонирхолтойгоор [illegible] байба.

Партиин XXII съездын материалнуудые шудалхадаа «Буряад үнэн» газетын хуудаһанууд[illegible] толилогдодог коммунизм тухай хөөрэлдөөн [illegible]ла туһална гэжэ хэлэхэ байнаб. Хойшодоо экономикын асуудалаар гүн гүнзэгы удхатай статьянуудые бүри олоор толилхо аабза гэжэ найдагдана. Бидэнэр һуралсалаа аша үрэ ехэтэй болгохын, совхозойнгоо үмэнэ табигдажа байгаа шухала зорилгонуудые шиидхэлсэхээр эмхидхэгдэн хойноһоо оролдохобди.

Б. Дашиев,
Суулгын совхозой Алташын партийна организациин пропагандист.

ОЧЕРКНУУД ХЭРЭГТЭЙ

Манай Ахаяминай аймагай ажалшад «Буряад үнэн» һонинһые олоор абхажа уншадаг, тэрээнһээ [illegible] элэбхитэй гэээр бэшэдэгшье нүхэд бии. Жэл ерэхэ бүри уншагшадай тоо аймаг дотор эли бодо олошорно. Энэ хадаа хүдөөгэй арад зоной соёл культурын хэмжээ [illegible], мүн газетын һонирхолтойгоор[illegible] гарадаг болоһон байнхай гэр[illegible]. Мүн. Тиигэбэшье газетын хүдэлмэридэ зарим тэдэ дутагдалнууд бии гэжэ сэхэ хэлэхэеэр. Жэшээлхэдэ, манай уран зохёолшод газетын хүдэлмэридэ тон үсөөн хабаадалсана гэжэ хэ. Мүнөө сагай ажалша түрүү хүнүүдэй ажабайдал, ажал хэрэгүүд тухай тэдэнэй хөөрһэн, уран найруулгатай очеркнууд олойдоошье толилогдоногүй. Энэ талаар редакциин хүдэлмэрилэгшэд өөһэдөөшье бэшэхэ, уран зохёолшодые энэ хэрэгтэ хабаадуулха ёһотой гэжэ һанагдана. Тиигэбэл хүдөө бэшэгшэд ажалша нүхэдэй шадабари тухай очеркнуудые бэшэжэ һураха һэн гэжэ һанагдана.

Мүн уран хурса найруулгатай зураглалнуудшье тон хомор толилогдоно.

Д. Аюшеев.

Минии хүсэлэн

1937 онһоо хойшо 200-гаад статья бэшэжэ, 90 шахууень «Буряад үнэндэ», бэшыень аймагуудай газетэнүүдтэ гаргуулһан байнаб.

«Буряад үнэн» газетэ хүдөө ажахын, промышленна предприятинуудай түрүүшүүлэй онол дүршэлые олониитын анхаралда табижа, бүгэдын шадабари болгохын хойноһоо оролдодогынь һайшаалтай. Гэхэ зуура редакциин хүдэлмэридэ дутагдалнуудшье бии гэжэ тэмдэглэмээр. Жэшээлхэдэ, шажанай номнолой хоро хойшолон тухай, комсомолшууд-залуушуулай ажал хэрэгүүд т[illegible] багаар бэшэнэ. [illegible]ажалай түрүүшүүлэй өөһэдынь хөөрөөн газетын хуудаһануудта үсөөн толилогдоно. Тэрэшэлэн ажалайнгаа шанарай талые харадаггүйшүүл, гүрэнэй зөөридэ хайша хэрэгээр хандадаг этэгээдүүдые шүүмжэлһэн бэшэгүүд хомор гарадаг байна.

Прокуратурын, ниитын гурим сахигшадай ажал ябуулгые үе үе үргэнөөр харуулжа байдаг һаань, һайн һэн гэжэ хэлэхэ байнаб.

Н. Бочкин,
хүдөө бэшэгшэ.

Хэжэнгэ.

Мэргэжэлтэдтэ ходо үгэ үгэхэ

Урдань манай буряад зоной дунда элбэг байһан элдэб халдабарита үбшэнүүд мүнөө эсэслэн үгы хэгдэһэн, ажалшадай ажаһуудал улам сэхээр һайжарһан байна. Энэ амжалта туйлалгада манай «Буряад үнэн» нилээд ехэ үүргэ дүүргээ. Мүнөөшье медицинскэ эмхи зургаануудай хүдэлмэри, үбшэн хабшанһаа һэргылхэ, ариг сэбэрые сахиха хэмжээнүүд тухай статьянууд үе үе гаражал байдаг.

Манай Эхэ орон дотор үргэн далайсатайгаар коммунизм байгуулжа байһан үедэ медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд оюун бэлигээ, хүсэ шадалаа гамнангүй хүдэлнэ. Тиигээдшье энэ түүхэтэ үедэ эмшэдэй үүргэ туйлай ехэ бшуу. Тиимэ хадань манай «Буряад үнэн» газетэ эмнэлгын газарнуудай, олон мянган медицинскэ мэргэжэлтэдэй хүдэлмэри, тэдэнэй дүй дүршэл тухай өөрынгөө хуудаһануудта багаар тунхаглана гэжэ һанамаар. Медицинскэ дээдэ эрдэмтэй мэргэжэлтэдэй статьянууд хомор гарадаг.

Г. Намжилцыренов,
Улаан-Үдын 1-дэхи больницын врач.

Советүүдэй хүдэлмэри һайса харуулха

«Буряад үнэн» газетынгаа 10 мянгадахи номеройнь гараһан түүхэтэ үдэртэй дашарамдуулан, нимэ ажэглалта хэхэ гэжэ шиидэбэб. Советүүдэй үүргын дээшэлжэ байһан үе сагта тэдэнэй хүдэлмэри, һайн дүй дүршэл согсолжо, газетынгаа нюурнуудта ходо гаргажа байдаг һаа, нютагай Советүүдтэ ехэ һургаал боложо үгэхэ һэн.

Республика доторнай һайнаар хүдэлдэг сельсомсоведүүд, саг үргэлжын комиссинууд, һунгагшадай этигэл найдабари эрхимээр дүүргэжэ байдаг депутадууд яһала олон. Тэдээн тухайл ехээр, тодоор бэшэхэ шухала. Тэдэнтэй дүй дүршэлөө халан абалсадаг һаа ехэл һайн, ашатай туһатай байха бэлэй.

Редакциин хүдэлмэрилэгшэд (ямаршье таһагта хүдэлдэг байг) хүдөөгөөр ябахадаа, нютагай Советүүдэй хүдэлмэри һонирходог, гүйсэдкомойнь байшанда ородог, сесси, заседани болон бусад зүблөө хэхэдэмнай байлсадаг болог лэ гэжэ хэлэгдэхэ байна.

Д. Аюшин,
Хориин сельсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

Дүй дүршэлдэ—үргэн хар[...]

«Буряад үнэн» газетэ хүдөө нютагуудай һониниие дэлгэрэнгыгээр харуулбашье, совет байгуулалта, Советүүдэй хүдэлмэри тухай үшөөл багаар бэшэнэ гээшэ ха.

Мүн партиин шэнэ Уставай ёһоор партийна эхин организацинуудта мүнөө [...] хүтэлбэрилэгшэд һ[...] байна. Тиимэһээ па[...] хидхэлэй, политиче[...] мэриин дүй дүршэл[...] гэрэнгыгээр бэшэжэ,[...] дэлмэришэдтэ туһал[...]

Д. Д[...]

АГИТАТОРАЙ ҺАНАМ[...]

Үндэһэн буряад хэлэн дээрэ гарадаг «Буряад үнэн» газетые 1930 онһоо хойшо үдэр бүри һонирхон уншажа байнхайб.

Бэшүүрэй совхозой партийна организациин зүгһөө олониитын дунда агитатораар хүдэлһэн хүм. Мүнөө пенсидэ гарабашье, үбгэд хүгшэдэйнгөө дунда, хүршэ айлнуудаар ябажа, газетын һонин дуулгаһаарби. Олон жэлдэ агитатораар хүдэлхэдөө, «Буряад үнэн» газетые ходо хэрэглэдэг һэм, мүнөөшье хэрэглэнэб. Минии һанахада, буряад зоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулхада энэ газетэ ехээр туһалдаг. Энээнһээ гадна газетын хуудаһануудта Буряадай элитэ уран зохёолшод Ч. Цырендамбаевай, Б. Мунгоновой, Н. Дамдиновай, Д. Батожабайн ба бусадай уран зохёолнуудые һонирхон уншадаг гээшэбди.

Сахилгаан дохёо, халаахай, Мархайн аша Тархай гэһэн гаршаг доро гарадаг[...] лэлнүүд уншагшада[...] татадаг. Тиигэбэшье[...] шүүмжэлэлээр хэм[...] абтаһан тухай мэдэ[...] мор байдаг. «Буряа[...]зетын хуудаһануудта[...] тойруу, ойлгогдосогү[...] найруулганууд да[...] үзэгэй алдуунуудшье[...] гарадаг.

Газетын 10000-да[...]роор дашарамдуу[...] иимэ асуудал таби[...] һананаб. Зарим зал[...] басагад үндэһэн бур[...] хэрэгсээхээ болинх[...]нэй шалтагаан ю[...] республикын олон[...]линуудта буряад хэ[...] болижо байна. Жэ[...]бэртын 11 жэлэй һ[...] ахалагша классуудта[...] хэлэ үзэнэгүй. Эн[...] иимэб гэжэ Гэгээрэ[...]терствэһээ асуултай.

Шоймпол Ц[...]

СССР-эй ГАДААДЫН ХЭРЭГҮҮДЭЙ МИНИСТ[...] А. А. ГРОМЫКО ООН-до ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ [...]

НЬЮ-ЙОРК, октябриин 13. (ТАСС). ООН-ой Генеральна Ассамблейн XVII сессида хабаадажа байһан Советскэ Союзай делегациин толгойлогшо, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко ехэлдээр энэ пресс-конференци хэбэ. Шухала шухала асуудалнуудаар Советскэ Союзай гадаадын политикын ямар бол шэглэлтэй байһан тухай А. А. Громыко хэлэбэ.

Генеральна Ассамблейн хэдэрэй[illegible] [illegible] сэгнэнэбтэ, ехэ [illegible] шэглэлнүүд тухай юу хэлэжэ болохоб гэжэ маанадһаа асуудалнуудые һурадаг гэжэ А. А. Громыко үргэлжэлүүлбэ. Зарим гүрэнүүд һанамжаяа хэлсэхэ хэрэгые үзэл сурталай асуудалнууд тээшэ абаашаха һэдэлгэ гаргадаг. Советскэ делегаци энэ һэдэлгыень хараада абангүй байжа шадахагүй. Уласхоорондын энэ суглаанда үзэл сурталай ондо ондоо һанамжанууд зүбшэн хэлсэгдэхэ ёһогүй гэжэ Советскэ правительство тоолоно. Элдэб асуудалнуудаар үгэ хэлэлгые тодорхойлон харахада, ООН-ой олонхи гэшүүд-оронууд мүн лэ иимэ хараа шугам баримтална.

Дэлхэй дээрэ үдэр, часай үнгэрхэ бүри дайн байлдаанда бэлдэлгэ улам ехэдэнэ. Тиимэһээ ООН хадаа дайн байлдаанда дабагдашагүй хаалта бодхоохо уялгатай гээд бидэнэр тоолонобди. Иимэ һанамжатайгаар Генеральна Ассамблейдэ өөрынгөө дурадхалнуудые Советскэ правительство оруулна гээд СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр мэдүүлбэ. Гэхэ зуура дэлхэйн шэнэ дайн заатагүй болохо гэһэн һанаа буруу байна гэжэ Советскэ правительство тоолодог. «Орёо бэрхэ тулалдаанууд соогуур эб найрамдалай харгы зам гаргагдадаг» гэһэншүүгээр Америкын делегациин толгойлогшо һанамжалаа һэн. Энээниень бидэнэр буруушаанабди гэжэ А. А. Громыко тэмдэглэбэ. Ээрхэг түримхэй хүсэнүүд элдэб орёо бэрхэшээлнүүдые, тэрэ тоодо зүрилдөөнэй бэрхэшээлнүүдые тохёолдуулна.

Амгалан ёһоор зэргэ оршон байха гуримууд, ондоогоор хэлэхэдэ арсалдаата асуудалнуудые шиидхэхэ арга, дайн байлдаае болгохоһоо арсаха, бэе бэеынгээ дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй, харилсаа холбоотой байха, амгалан ёһоор мүрысэхэ, уласхоорондын арсалдаата асуудалнуудые ядерна бомбо, ракетэнүүдээр бэшэ, харин хэлсээнүүдые хэжэ шиидхэхэ үндэһэ һуури дээрэ гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаанууд тогтоогдохо ёһотой. Иигэжэ Советскэ правительство тоолоно. Советскэ правительствын гадаадын политикые ООН-до тодорхойлходоо, иигэжэ тэмдэглэлтэй гээд А. А. Громыко үргэлжэлүүлһэн байна. Ниитын байгуулалта бүхэн бусадһаа булюу һайн байһанаа тодорхойлон харуулаг лэ. Материальна зөөри зөөшэ, культурын үнэтэй сэнтэй зүйлнүүдые бии болгохо, зоной эрилтэнүүдые тон һайнаар хангаха мүрысөөндэ ниитын байгуулалта булюу һайн байһанаа тодорхойлог лэ гээд бидэнэр тоолонобди гэжэ А. А. Громыко хэлэбэ.

«Хүйтэн дайе» һүжэрөөхэ, буу зэбсэг ехээр бэлдэхэ зорилготой этэгээдүүдые СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр буруушаан шүүмжэлбэ. Империалис гүрэнүүдэй сэрэгэй бүлэглэлнүүд иимэ хорото бодлонуудые гаргана. Коммунизмын, марксизм-ленинизмын сурталда эсэргүүгээр тэмсэхые баруун гүрэнүүдэй зарим ажал ябуулагшад уряална. Иигэжэ уласхоорондын байдалай шахардуу болоһон шалтагааниинь коммунизм, тэрэнэй теори болоно гээд тодорхойлхо һэдэлгэтэй гэжэ А. А. Громыко хэлээ. Эдэ хүнүүдтэ юу хэлэлтэйб? Хоёр жэлэй саада тээ Советскэ правительствые толгойлогшо Н. С. Хрущевой Генеральна Ассамблейн ендэр дээрэһээ хэһэн мэдүүлгые нэн түрүүндэ бидэнэр һануулха хүсэлтэйбди. Советскэ Союзай эб найрамдалда дуратай гадаадын политикые Н. С. Хрущев тиихэдэ тодорхойлон харуулаа һэн. Һайн һайхан һаналтай, арадуудай хоорондо хани барисаа, эб найрамдал тогтоохо зорилготой үгэнүүд тиихэдэ хэлэгдэжэ, бүхы дэлхэйн дээрэ тараһан байна. Гүрэнүүд бэе бэедээ дайсад шэнгеэр хандаха бэшэ, харин арсалдаануудаа амгалан ёһоор шиидхэхэ арга бэдэрхэ ушартай гээд тиихэдэ уряалагдаһан юм.

Национальна бэсэ даанхай байдалай түлөө колониальна арадуудай, багаар хүгжэнги оронуудай хэдэг тэмсэл тухай СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр тогтобо. Империалистнууд Кубада капитализм дахин һэргээхэ һэдэлгэ гаргана. Энэ һэдэлгэдэнь эсэргүүгээр Кубын арадай хэжэ байһан тэмсэл тушаа нүүхэр Громыко хэлэбэ. Эрхэ сүлөөтэй, бэеэ даанхай байдалтай болохын түлөө эрмэлзэһэн багахан арадай ямар туйлай ехэ хүсэ шадалтай байдагые Кубын революци тодорхойлно гээд А. А. Громыко үргэлжэлүүлээ.

Хоёр талаһаа хэлсээнүүдые хэжэ, Кубын асуудалые Холбоото Штадууд шиидхэхэ хүсэлгүй. Куба энэ тохёолдоһон арсалдаата асуудалнуудаар зэмэтэй бэшэ. США үнгэржэ ерэхэдээ, Кубада заналта хэнэ гэжэ А. А. Громыко тэмдэглэбэ.

Холбоото Штадуудай талаһаа Кубада зорюулагдажа хэгдэһэн заналта тухай хэлэхэ болоо һаа, энэ оной сентябриин 11-дэ Советскэ правительствын гаргаһан мэ[...] мүн энэ оной сентябри[...] неральна Ассамблейдэ [...] дүүлгэ соо энэ занал[...] үтэһэн байха.

Уласхоорондын ха[...] эгээ шухала бүхы асу[...] СССР Генеральна Асса[...] дорхой программатай [...] Америкын Холбоото Ш[...] программагүй байна [...] СССР-эй Гадаадын [...] министр хэлэбэ. У[...] байдалые шахардуу бол[...] хадаа, «Венгриин асуу[...] гаргадаг ха юм. ООН-ой[...]на Ассамблейн мүнөөнэ[...] США энэл асуудалаа та[...]нал гэжэ А. А. Громыко[...]

Америкын Холбоото [...] НАТО-до хабаададаг ор[...]гэй бэлэдхэл ехээр [...] шууяан болоно. Эдэ хо[...]нуудые буруушаанабди [...] Громыко мэдүүлбэ. НАТ[...]рэгэй бүлэглэлдэ ор[...]рилхы гүрэнүүдэй бэе[...] литикаһаа уламжал[...]рондын байдал шахард[...]

Советскэ Союзай га[...]тикын зорилгонууд то[...] гэжэ СССР-эй Гадаады[...] министр түгэсхэлдөө [...]ветскэ правительствын [...] дүүлгэнүүд соо, тэрэ [...]ральна Ассамблейдэ, [...] дүүлгэнүүд дотор, бү[...] асуудалнуудаар Советск[...]даадын политикын [...]нуудтай байһании[...] хойлогдоо һэн. Кубын [...]хай, Германитай эбэй [...]ха, буу зэбсэг хуряаха, [...] хуряалгын экономичес[...] тухай, ядерна зэбсэг [...]люулха, уридшалан һа[...]на дайе эхилхэ пропа[...]шааха, колониализмые [...]гаха хэрэг тухай, КНР[...] абаха, Америкын сэр[...]рейһээ гаргаха, худал[...] талаар конференци за[...] бүридэлые хубилгаха [...] дүүлгэнүүд дотор заа[...]

Манай политика [...] тогтоохо, амгалан ёһо[...]шон байха, ээрхэг тү[...] амые татаха гэһэн по[...] гэжэ А. А. Громыко ха[...]

Редакторай орл[...]
М. Н. Н[...]

Алсагар Мархай Агын талааршье ябагша һэн

Манай буряад арад Коммунис партиингаа гэрэлтүүлһэн замаар түүхэдэ үзэгдөөгүй аян замда гараһаар гурбан арбые гуда алхалан, дүрбэдэхи арбадаа дүхэжэ ерэбэ.

Энэ аян замдаа эдир залуу хани нүхэртэеэ ходо хүтэрэлдэн ябаабди. Партиин хэлэһэн үгые манай түрэлхи хэлэн дээрэ ойлгуулан хэлэжэ үгэдэг, ямаршье бартаа замуудые торон тогтонгүй гаталхада туһалдаг, эрхим һайн алхам хэхэдэмнай магтадаг, эндүүтэй ябадалые эрид тэс элирүүлэн заһажа заладаг байгаа.

Энэ хани нүхэрнай—манай түрэлхи хэлэн дээрэ хэблэн гаргагдадаг «Буряад үнэн» газетэ һэн.

Мүнөөдэр 10.000-дахи дугаарынь манай урда дэлгэгдэхэнь гээшэ.

...1920 гаран он. Бидэ. комсомолшууд. «Буряад үнэн» газетэеэ гартаа барижа, олониитэ арад зоной дунда орогшо бэлэйбди. Маанадаар хамта соёлой добтолгонуудта хабаадажа, бэшэг мэдэхэгүй байһан хүнүүдые үзэг бэшэгтэ һургалсадаг, партиин политикые нэбтэрүүлэлсэн, хүдөө нютагта шэнэ ёһо, шэнэ журам байгуулалсадаг, ангиин дайсанай эсэргүүсэлгые үй бута сохилсодог һэн. Нэгэтэ хабар Агын дунда һургуулиин бүлэг һурагшад—комсомолшууд Ага-Хангил гэжэ нютаг ошожо, үгытэй доодо шадалтанда зорюулжа, хартаабха тарижа үгэхэ зуураа, тэндэхи һургуулиин байшанда үдэшэ бүри зүжэг наада табидаг, хатар зугаа эмхидхэдэг байгаабди. «Буряад үнэнэй» хуудаһан дээрэ толилогдоһон «Алсагар Мархайн үгэ» сценэ дээрэһээшье дамжуулдаг байгаа һэмди.

Алсагар Мархай манай эндэ ерээд, нааданда байлсаа,— гэһэн һонин Хулинда, Жэбхээһэн, Наринаар тараа һэн.

Энээндэ баясажа, нюур ушаржа ярилдахые хүсэһэншье, баһа энээнһээ сошожо, тэрэ зайлмарынь гэнтэ хүрэжэ ерэгшэ аа гү гэжэ айһаншье хүнүүд дайралдажа болоо һэн бэзэ даа.

Нээрээшье Алсагар Мархай арһан туламаа зайдалаад, баяд ноёдой ааша хэрэгүүдые хурса гуурһаараа хадхажа ябадаг байгаа ха юм. Тэрэнэй хэлэһэн хурса, партийна үгэнүүд, шүүмжэлэлнүүд манай урагшаа дабшаха ябадалда хэмжээлэшэгүй ехэ үүргэтэй байһаниинь мэдээжэ юм.

Мүн Хоца Намсараевай гү. али Дондок-Ринчин Намжилоной бэшэһэн шүлэгүүдые уншадаг байгаабди. Уран үгынь ошон сасаржа, манай зүрхэндэ гал аһаадаг байгаа гээшэ һэн ха. Бидэшье баһал үзэгэй толгой холбуулан, сэдьхэл зүрхэнэйнгөө хүсэл зорилгые хэлэхэ гэжэ туршажа эхилээ бэлэйбди.

Иигэжэ «Буряад үнэн» минии уран зохёолой багша, хани нүхэр болоһон юм.

Мүнөө 10.000-дахи дугаарарнь дашарамдуулан, үнэн зүрхэнэй үгэ иигэжэ хэлэхэ байнаб:

Хотоло һайхан
Коммунизмын замаар,
Холые зорнһон
Хурдан алхамаар
Түмэн арадаа
Түрүүлэн дабхиниш,
Түүхын хуудаһа
Түүрээн жагсыш!

Ж. БАЛДАНЖАБОН.
Ага тосхон.